

PRAKTIJK

KATERN

Didactiek voor kerndoelen ①

Van kerndoelen naar een algemeen didactisch kader

Deze artikelenreeks bestaat uit vier delen en een *long read*. Deel 1: hoe kom je vanuit de doeldomeinen en kerndoelen naar een algemeen didactisch kader. Deel 2 is een didactische vertaling van hoe er op twee scholen in Delft wordt gewerkt aan de kerndoelen (Het Delfts kader). Deel 3 is een praktische vertaling van de kerndoelen door het werken in lessenreeksen. Deel 4 is een mix van alle drie de delen en gaat over verdiepend bewegonderwijs in de vorm van een gymstripverhaal. Bij het laatste artikel wordt de gehele *long read* gepresenteerd. | Nick Keijsers en Koen Lahnstein

In 2024 zijn de kerndoelen van het leergebied bewegen en sport geactualiseerd. Dit zijn zeven kerndoelen geworden, onderverdeeld in drie grote doeldomeinen: leren bewegen, samen bewegen en betrokken bewegen. Er waren twee globale kerndoelen uit 2006 die te weinig houvast boden aan scholen en leraren. Want wat moeten leerlingen kennen, kunnen en ervaren voor een goede doorstroom naar het vervolgonderwijs? En wat moeten ze hebben geleerd om zowel nu, maar ook later als volwassene, een leven lang met plezier te bewegen? De kerndoelen bepalen 'wat' er geleerd moet worden en de scholen bepalen 'hoe' ze geleerd gaan worden.

De 'hoe-vraag' gaat over didactiek en methodiek van lesgeven. Hieronder beschrijven we op welke wijze de kerndoelen, het 'wat', aansluiten bij hoe het huidige bewegingsonderwijs wordt gegeven. Natuurlijk doet elke leerkracht dit op een eigen unieke wijze, maar er zijn algemene didactische/methodische richtlijnen die we in beeld brengen.

Overzicht van de Kerndoelen

Kerndoelen zijn gericht op wat kinderen moeten leren. Het gaat om zeven kerndoelen die geordend zijn in drie doeldomeinen:

Doeldomein	Kerndoel
Leren bewegen	1 Deelnemen aan bewegen
	2 Verbeteren beweegvaardigheid
	3 Beweegactiviteit passend maken
Samen bewegen	4 Bewegen met anderen
	5 Bewegen regelen
Betrokken bewegen	6 Oriënteren op beweeg- sportculturen
	7 Beweegidentiteit ontwikkelen

De drie doeldomeinen en zeven kerndoelen geven een globaal overzicht over het belang van de kerndoelen. Het kerndoelenteam heeft zich vooral gericht op een zo'n concreet mogelijke uitwerking van de kerndoelen door het benoemen van subdoelen en voorbeelden. Zowel het kerndoel als de subdoelen vallen onder het wettelijke kader. Scholen zijn verplicht om hieraan te werken. Voor alle kerndoelen is de uitwerking terug te vinden op de website van SLO:

Scan of klik hier naar de conceptkerndoelen

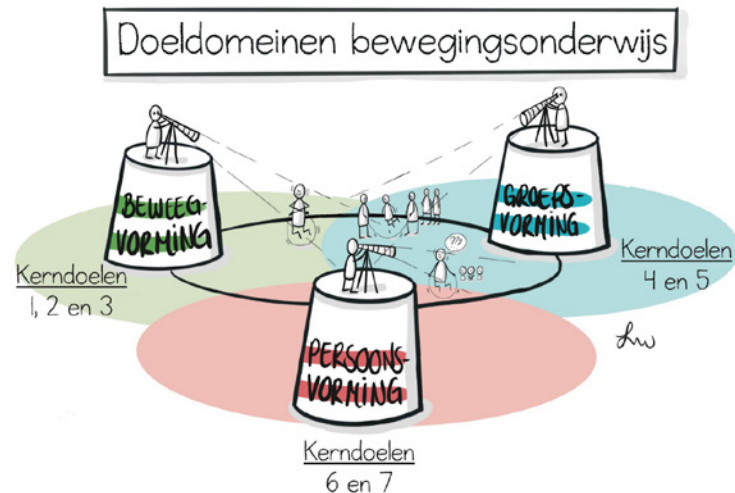

De drie doeldomeinen

Het kerndoelenteam had als opdracht meegekregen om rekening te houden met de drie doeldomeinen van Biesta. Dat zijn: kwalificatie, socialisatie en subjectificatie. Deze drie doeldomeinen van Biesta zijn vertaald naar ons vakgebied en hebben de volgende titels gekregen: leren bewegen, samen bewegen en betrokken bewegen. Deze titels lijken op de veelgebruikte ordening van ons leergebied in bewegen verbeteren, bewegen regelen en bewegen waarderen (zie Basisdocument Bewegingsonderwijs voor onderbouw voortgezet onderwijs). De wetenschappelijke begrippen van Biesta vragen om een filosofische benadering en kennis om deze te snappen. De begrippen bewegen verbeteren, regelen en waarderen zijn beter te begrijpen, maar hebben het gevaar dat het woord ‘verbeteren’ meer status krijgt dan regelen en waarderen. Bastiaan Goedhart, Wim van Gelder en Chris Hazelebach (2024) pleiten in het artikel ‘De drieslag van Biesta in beweging’ om de drie doeldomeinen zo simpel mogelijk te duiden, zodat ze makkelijker te onthouden zijn. Wij gebruiken deze begrippen: beweegvorming, groepsvorming en persoonsvorming, omdat het in een vakgroep makkelijker wordt om met elkaar het gesprek aan te gaan over wat de onderlinge verschillen zijn. Dat is zeker van belang voor vakgroepen, waar de verschillende vakleerkrachten op verschillende (alo-)opleidingen zijn opgeleid.

Hierboven waren de domeinen en kerndoelen het startpunt voor een didactisch kader. De domeinen/kerndoelen gaan over wat kinderen moeten leren. Een didactisch kader gaat over wat de leerkracht moet gaan doen. Een didactisch kader is er voor de leerkracht en daarom zal hierna vanuit het perspectief van de leerkracht het didactische kader verder aangevuld worden. Daarbij is wel van belang dat het perspectief van de leerkracht verbonden blijft met de doelen voor de leerlingen. Voor het

Afbeelding 1 Drie doeldomeinen en kerndoelen

perspectief van de leerkracht maken we gebruik van een metafoor over het beweeglandschap met torens waar de leerkracht samen met de kinderen een weg moet zoeken, zie afbeelding 1.

De drie torens in onderwijsveld

Beweegvorming (leren bewegen), groepsvorming (samen bewegen) en persoonsvorming (betrokken bewegen) is een ordening van ons leergebied bewegen en sport. Het ordenen van de zeven kerndoelen, binnen de drie vormingsgebieden, zorgt voor meer overzicht. Voor de leerkracht zijn drie uitzichttorens in het bewegingsonderwijslandschap van belang. Zij kunnen beklommen worden om te kijken welk kerndoel extra aandacht vraagt. De kennis over de kerndoelen ligt opgeslagen in deze uitkijktorens. Als een vakleerkracht op één toren gaat staan kan hij beter inzoomen op een bepaald aspect van het bewegingsonderwijs. Bijvoorbeeld op de ‘beweegtoren’ ziet de leerkracht wat er bewegend gebeurt en welke kerndoel van de beweegtoren relevant zou kunnen zijn (kerndoel 1, 2 en 3). Dat noemen we beweegvorming. Op de ‘groepstoren’ (kerndoel 4 en 5) ziet de leerkracht hoe de leerlingen met elkaar samenwerken en het bewegen samen regelen. Dat verstaan we onder groepsvorming. Op de ‘persoonstoren’ (kerndoel 6 en 7) bekijkt

de vakleerkracht welke beleving en waardering de leerling geeft aan de les. Anders gezegd; zijn de kinderen gemotiveerd om te bewegen. Deze toren verbinden we met persoonsvorming.

Op een toren kan de leerkracht afstand nemen van de les en overwegen maken over welke kerndoelen passen bij de huidige beginsituatie en welke verbeteringen bij welke vormingsgebieden wenselijk zijn voor het vervolg. Bijvoorbeeld tijdens de salto de uitvoering moeilijker maken door op je voeten te landen in plaats van op je billen. Of de samenwerking tijdens het helpen te intensiveren. Of een gesprek met de leerling aan te gaan waarom over de kop gaan zo leuk is of niet.

Inzoomen vanaf de torens

De kerndoelen kunnen we verbinden aan de metafoor van de ‘torens’. Het eerste domein bevat drie kerndoelen waarbij, vanuit de drie invalshoeken: brede bewegontwikkeling (kerndoel 1), verbeteren beweegvaardigheid (kerndoel 2) en passend maken van de beweegactiviteit (kerndoel 3), de focus ligt op leren bewegen.

Het tweede domein betreft de twee kerndoelen waarbij de focus ligt op samen bewegen. Het derde domein

Biesta doeldomeinen	Kerndoeldomeinen	Basisdocument	Eenvoudige termen
Kwalificatie	Leren bewegen	Bewegen verbeteren	Beweegvorming
Socialisatie	Samen bewegen	Bewegen regelen	Groepsvorming
Subjectificatie	Betrokken bewegen	Bewegen beleven	Persoonsvorming

Beweegtoren: Leren bewegen	Kerdoel 1: Deelnemen aan bewegen Kerdoel 2: Verbeteren beweegvaardigheid Kerdoel 3: Beweegactiviteit passend maken
Regeltoren: Samen bewegen	Kerdoel 4: Bewegen met anderen Kerdoel 5: Bewegen regelen
Waardeertoren: Betrokken bewegen	Kerdoel 6: Oriënteren op beweeg- en sportculturen. Kerdoel 7: Beweegidentiteit ontwikkelen

betrokken bewegen gaat over twee kerndoelen die, vanuit het perspectief van de oriëntatie op beweeg- en sportculturen (kerndoel 6) en vanuit het perspectief van identiteitsontwikkeling (kerndoel 7), leerlingen uitnodigen hun betrokkenheid op bewegen te onderzoeken.

De kerndoelen geven goed aan wat de leerling moet leren, maar voor een didactisch kader dat de vakleerkracht kan helpen zijn les te bekijken, zijn eenvoudige begrippen belangrijk. Tijdens de les bewegingsonderwijs kunnen we door de veelheid van gebeurtenissen, acties, verwachtingen, emoties van leerlingen in de war raken. Om meer overzicht te krijgen in de veelheid van al deze opties, kunnen we enige houvast vinden door het stellen van drie kijkvragen. Bij lesgeven is het van belang dat de vakleerkracht tijdens de les afstand neemt en observeert om daarna leerhulp te geven. De leerkracht stapt uit de les en gaat vanuit rust en overzicht bepalen hoe leerlingen de beweegactiviteit uitvoeren (lukt't), welke samenwerkingsproblemen er in de les ontstaan (loopt't) en of een leerling gemotiveerd is om te bewegen (leeft't).

Kijkvragen

Voordat wij concreet naar de kerndoelen kunnen kijken, maken we eerst gebruik van drie kijkvragen die verbonden zijn aan de drie doeldomeinen. Daarvoor maken we gebruik van het loopt't, lukt't, leeft't-kader, dat onlangs door Walinga en Koekoek (2024) uitgewerkt is in een handboek.

De eerste vragen vanuit het kijkkader in LoLuLe zijn:

- Hoe loopt de samenwerking?
- Hoe lukt de beweegactiviteit?
- Hoe leeft de motivatie?

Vakleerkrachten hebben bij het horen van deze drie vragen al direct een beeld. Bij loopt't denken ze in het begin aan 'orde' en later aan zelfstandig werken. Bij lukt't weet de beginnende vakleerkracht nog weinig van verschillende beweeguitbouwen en beweeguitvoeringen en vindt hij dat het lukt als elke beweger niveau één laat zien. Leeft't beperkt zich vaak tot 'leuk' of 'saai' en nog niet over de interne motivatie van een kind.

Tot zover het eerste deel waarbij een algemeen didactisch kader is beschreven die er schematisch als volgt uitziet. (zie het schema hieronder)

Vanuit het bovenstaande schema wordt duidelijk dat er een belangrijk verschil is

in perspectief tussen leerling en leerkracht. De kerndoelen geven aan wat de leerlingen moeten leren. De leerling komt niet naar de les bewegingsonderwijs om aan een kerndoel te werken. Zij komen wel naar de les toe om te bewegen. Het liefst met zijn favoriete klasgenoten. Vaak is er geen behoefte echt beter te worden in bewegen. Ze willen gewoon lekker met elkaar bewegen en het liefst vanuit hun eigen (beweeg)wens. De vakleerkracht wil de kinderen op alle drie de domeinen iets leren. De leerkracht kijkt vanuit het perspectief van loopt, lukt en leeft naar de les en probeert van daaruit een zinvol vervolg te geven. Het kind wil vanuit leeft 't (de persoonsvorming), en loopt 't (de groepsvorming) bezig met lukt 't (beweegvorming).

In dit eerste deel hebben we een algemeen didactisch kader voor de kerndoelen geformuleerd. In het volgende deel beschrijven we het Delfts didactisch kader. We hebben de algemene LoLuLe kijkvragen specifiek uitgewerkt met subvragen. Door de termen nader te specificeren ontstaat er een beter beeld bij iedere kijkvraag. ●

Doeldomeinen	Kerndoelen leerlingen	Kijkvraag leerkracht
Beweegvorming: Leren bewegen	KD 1: Deelnemen aan bewegen KD 2: Verbeteren beweegvaardigheid KD 3: Beweegactiviteit passend maken	Beweegtoren: Hoe lukt de activiteit?
Groepsvorming: Samen bewegen	KD 4: Bewegen met anderen KD 5: Bewegen regelen	Groepstoren: Hoe loopt de samenwerking?
Persoonsvorming: Betrokken bewegen	KD 6: Oriënteren op beweeg- en sportculturen. KD 7: Beweegidentiteit ontwikkelen	Persoonstoren: Hoe leeft de motivatie?

Bronnen

Scan of klik *hier* naar de bronnen

Contact

n.keijser@scodelft.nl

Nick Keijser is docent bewegingsonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool De Waterhof en ambassadeur van de Beweegalliantie *k.lahnstein@librijn.nl*

Koen Lahnstein is docent bewegingsonderwijs op basisschool Freinetschool Delft

Tekening

Linda Welker

Kernwoorden

kerndoelen bewegen en sport, didactisch kader, drie doeldomeinen, kijkvragen

Didactiek voor kerndoelen 2

Het Delftse didactisch kader

In deel 1 hebben we een algemeen didactisch kader voor de zeven kerndoelen, drie doeldomeinen en de loopt, lukt en leeft kijkvragen geformuleerd. In dit deel gaan we dat kader verder uitwerken zoals we dat op twee Delftse scholen hebben gedaan, daarom de Delftse vakdidactiek. | Nick Keijser en Koen Lahnstein

Delftse didactisch kader

In het metaforische landschap van het bewegingsonderwijs staan drie torens waarvan de leerkracht op iedere toren een ander uitzicht heeft op wat er in de les gebeurt. Op de toren kan de leerkracht nieuw inzicht vinden om de kinderen te helpen om beter te leren bewegen, samen te bewegen en hun eigen (beweeg-) wensen waar te maken. De drie algemene LOLULE (loopt't, lukt't, leeft't) kijkvragen hebben we specifiek uitgewerkt met subvragen. Door de termen nader te specificeren ontstaat er een beter beeld bij iedere kijkvraag. In het kort gaat het om onderstaande vragen (zie tekening):

Hoe lukt de beweegactiviteit? (beweegvormingstoren)

- Welke Beweeguitdaging?
- Welke Beweeguitvoering?
- Welke Beweeguitbouw?

Hoe loopt de samenwerking? (groepvormingstoren)

- Hoe is het Schoolvakwerkplan?
- Hoe is het Samenregelen?
- Hoe is de Sfeer?

Hoe leeft de motivatie? (persoonvormingstoren)

- Wat is de Autonomie vraag?
- Wat is de Bindingsvraag?
- Wat is de Competentie vraag?

In het kort:

Lukt de beweegactiviteit = 3x B (uit)
Loopt de samenwerking = 3x S
Leeft de motivatie = A B C

Delftse didactische kader en kerndoelen

In dit Delftse didactische kader (DDKader) zijn alle zeven kerndoelen verwerkt. Er zit een klein verschil tussen het DDKader voor de leerkracht en de kerndoelen voor leerlingen.

Voor de beweegvormingstoren is de verbinding met de kerndoelen makkelijk te maken:

- Welke beweeguitdaging gaat over kerndoel 1? (deelnemen aan bewegen);
- Welke beweeguitvoering gaat over kerndoel 2? (verbeteren van beweegvaardigheid);
- Welke beweeguitbouw gaat over kerndoel 3? (beweegactiviteit passend maken).

In de groepsvormingstoren zijn twee doelen die in het kader passen:

- Hoe is de sfeer? Gaat over kerndoel 4 (bewegen met anderen);
- Hoe is het samen regelen? Gaat over kerndoel 5 (bewegen regelen);
- Hoe is het schoolwerkplan opgesteld? Kerndoel 6 (oriënteren op de bewegen en sportcultuur).

De persoonsvormingstoren heeft drie vragen en sluit aan bij kerndoel 7, beweegidentiteit. Het gaat daarbij om de basisbehoeften: autonomie, binding (relatie) en competentie (abc). Wat is de mate van autonomie? Wat is voor jou belangrijk? Wat is de mate van binding? Wat zijn jouw vertrouwde mede bewegers? Met wie wil je graag bewegen? Wat is de mate van competentie? Wat voor activiteiten kan jij?

Uiteindelijk gaat het om de uitwerking van de subvragen om aan de kerndoelen te voldoen.

Lukt de beweegactiviteit (3 B-tjes)?

Bij beweegvorming gaat het om welke beweeguitdaging opgelost moet worden. En ook binnen welke

Drie torens en negen subvragen

beweeguitbouw en op welk beweeguitvoeringsniveau. Kinderen moeten beter leren bewegen binnen een breed aanbod van verschillende beweeguitdagingen.

1 Welke beweeguitdaging?

Wat is de beweeguitdaging die kinderen moeten aangaan, oftewel; wat is de beweegtaak die de leerkracht stelt aan de kinderen? We bieden verschillende beweeguitdagingen aan vanuit diverse beweegthema's. Beweegthema's zijn verzamelingen van beweegactiviteiten met een gelijksoortige beweeguitdaging. Een voorbeeld is het thema ver- en hoogspringen met als beweeguitdaging afzetten om een zo groot mogelijke afstand of hoogte te overbruggen. Op basis van deze beweegthema's hebben we een eigen beweegaanbod ontworpen die past bij de organisatorische omstandigheden en huidige interesse van de kinderen.

2 Welke beweeguitbouw?

Naast een breed aanbod van beweegthema's is het ook noodzakelijk om de complexiteit van de beweegomgeving goed te kiezen. De beweeguitbouw gaat over het arrangement, opdracht en regels. Door deze complexer te maken zullen leerlingen beter moeten gaan bewegen. Bijvoorbeeld 3 tegen 1 voetbal is makkelijker voor het overtal dan 3 tegen 3 voetballen.

3 Welke beweeguitvoering?

De 30 uitvoeringswijzen in een groep kan vanwege het overzicht geordend worden in drie niveaus. In het basisdocument wordt dit niveau 1, 2 en 3 genoemd. Wij gebruiken de termen: 'gewone beweges', die doen wat er nodig is, 'goede beweges' die efficiënt bewegen en 'grandioze beweges' die hetzelfde net anders doen (experimenteren).

Loopt de samenwerking (3x S)?

Spelen, bewegen en sport is een ontmoetingsplaats. Natuurlijk kun je in je eentje hardlopen in het bos of op je zolderkamer 30 keer opdrukken, maar de meeste beweegactiviteiten gebeuren in groepen. Binnen ons vakgebied gaat het samenwerken vooral over samen bewegen regelen en de sfeer van omgang met elkaar. Groepsvorming gaat uiteindelijk om de beweegdiversiteit als groep te organiseren op een sociaal rechtvaardige wijze. Het samenstellen van groepen begint al bij het afspraken maken over de groepsindeling, beschreven in het schoolwerkplan.

1 Hoe is het schoolvakwerkplan?

Veel organisatie aspecten van het bewegen op school ligt al vast in het schoolvakwerkplan. Het vakwerkplan gaat over waar er bewogen wordt, welke werkvormen en organisatie tijdens de les, het lesrooster, groeps grootte van de klassen, visie, planning enzovoort. De organisatie van de les heeft als functie ervoor te zorgen dat de leerlingen op een betekenisvolle manier ten opzichte van elkaar en de les met al haar activiteiten en materialen komen te staan.

2 Hoe is het samenregelen?

Samenwerken binnen beweegcontexten gaat over arrangeren, elkaar assisteren en afspraken maken, ofwel samen de les regelen. In een les zijn vakleerkracht en leerlingen onderdeel van een gezamenlijk netwerk. Samen bewegen regelen gaat niet over de sociale ontwikkeling van één leerling maar over groepsvorming. Het wachten op een beurt of de rol van scheidsrechter vervullen, heeft ook een algemeen sociaal belang. Dit samen regelen doen we aan de hand van de drie thema's en negen regeltaken en rollen.

3 Hoe is de sfeer?

Elke wijk, school en klas heeft een eigen sfeer. De sfeer in het klaslokaal kan anders zijn dan tijdens de les bewegingsonderwijs. De sfeer wordt grotendeels gecreëerd door emoties van kinderen als ze op elkaar reageren. Sfeer gaat over: elkaars reacties op opwinding, irritaties, blijheid, boosheid, angst en verdriet. Daarnaast wordt de sfeer op school mede bepaald door de omgang tussen leerkrachten, ouders, buurtkinderen enzovoort.

Nu hebben we beweegvorming en groepsvorming, ook wel lukt't en loopt't beschreven. Deze twee vragen vormen uiteindelijk de basis voor de kansen op persoonsvorming. Een slecht functionerende groep of een slechte activiteit maakt het lastig om je als persoon positief te ontwikkelen.

Leeft de motivatie (ABC)?

Bij binnenkomst in de gymzaal zijn schoolkinderen vaak razend enthousiast en willen ze gelijk starten met bewegen. Ze hebben allerlei wensen die voortkomen uit hun eigen beweegomgeving. Als een vakleerkracht kinderen tegenkomt spreken zij hun wensen uit: "Gaan we vandaag touwzwaaien, voetballen of apekooien?" Naast de wens voor een specifieke beweegactiviteit zijn er ook andere wensen. Bijvoorbeeld om samen met je vriendjes te spelen. Deze wensen verwijzen naar drie basisbehoeften van een kind: de behoefte aan autonomie, binding (relatie) en competentie.

1 Wat is de competentievraag van een kind?

Competentie behoefte betekent voor een kind dat dit iets kan doen en later meer gaat kunnen. Een competent kind wil uitdagingen aangaan en capaciteiten ontwikkelen. Het gaat om het proces van groeien en bekwaam worden om deel te nemen aan spelen, bewegen en sporten. Vakleerkrachten waren ooit goede beweges en denken dat elk kind een goede beweges wil worden. Maar dat is niet het geval. Niet elk kind wil goed worden, ze zijn al tevreden als het gewoon lukt. Het lukt als kinderen de beweeguitdaging oplossen op hun eigen niveau. Veel kinderen zijn dan tevreden en willen geen betere beweges worden.

2 Wat is de bindingsvraag van een kind?

Binding gaat over de behoefte om je geliefd en verzorgd te voelen en dat ook voor anderen betekenen. Door binding ben je deel van een gemeenschap met betekenisvolle relaties. De binding start in het ouderlijk gezin. Daar ontwikkelt het kind een 'OER-geweten' over wat een waardevolle verbinding is. Meestal met moeder en vader of vervangende opvoeders.

Onbewust weet elk kind waar de basis van de eigen binding ligt en daarom kan het kind het moeilijk krijgen als die basis niet fijn functioneert. Niet alleen de Ordening in het gezin is belangrijk, ook de mate van 'Erbij horen'. Gezinnen verschillen in de wijze waarop kinderen aandacht krijgen. Het 'OER-geweten van binding' heeft naast Ordening en Erbij-horen een derde element: 'Ruimte geven en nemen'. Kinderen krijgen thuis ruimte om initiatieven te nemen of mogen thuis weinig zelf doen. Het OER-geweten van een kind ontwikkelt zich verder op de school. Daar is de leerkracht de hoogste in de ordening en tussen de leerlingen spelen ordeningen over oudste en jongste of jongens en meisjes.

In de klas is een verschil tussen kinderen die er meer of minder bij horen. De opvallende en de rustige kinderen.

Dit 'OER-geweten' van een klas wordt allereerst ervaren als een specifieke sfeer. Elke klas heeft een eigen sfeer. Een vakleerkracht heeft te maken met kinderen uit 30 verschillende gezinnen en specifieke sferen van klassen. Elke 45 minuten komt er een nieuwe klas. Het is daarom lastig voor een vakleerkracht om invloed te hebben op de 'bindings-behoefte' van een kind. Toch lukt het vakleerkrachten om voor kinderen een belangrijk 'bindingsfiguur' te worden.

De vakleerkracht heeft indirect invloed op de binding door de keuze welke leerlingen bij elkaar in een groep moeten samenwerken. Een groep met alleen vrienden werkt anders dan een groep waar twee leerlingen snel ruzie krijgen. Dit vraagt om een bewuste 'ordering' van groepssamenstellingen; wie zet je bij wie neer? Het element 'Erbij horen' in de gymles gaat bijvoorbeeld over of zwakke beweges even veel complimenten krijgen als de betere beweges? Het aspect 'Ruimte geven en nemen' gaat over welke kinderen meer initiatief nemen tijdens de les en wie liever aan de kant blijft zitten.

Elk kind heeft in de les te maken met drie verschillende 'verbindingen', die van thuis, die van de klas en die van de gymzaal. Het is dus niet zo dat vakleerkracht alleen kan bepalen hoe de kinderen met elkaar om dienen te gaan. De leerkracht zal zich aanpassen aan de bindingen die er al zijn en daaraan binnen zijn eigen beweegspecifiek 'binding' toevoegen.

3 Wat is de autonomie vraag van een kind?

Autonomie ligt tussen binding en competentie in. Competentie geeft aan wat iemand kan en binding geeft aan hoe iemand daarmee een plek in de groep heeft. Dankzij competentie en binding ervaart elk kind dat het 'eigenaardigheden' heeft die afwijken van anderen. De vraag is of een kind een realistisch beeld heeft van zijn eigen 'eigenaardigheden'? Hoe een kind zichzelf ziet (zelfbeeld) is (vaak) een geheim.

Voor het begrijpen hoe een persoon zichzelf ziet, is het van belang dat de beweger dit kan verwoorden. Dit kan met de volgende vragen: Wat

doe ik? Wat voel ik? Wat denk ik? Dit noemen we de zogenaamde DVD-reflectievragen. Doen is een beschrijving van de activiteit uitspreken. Voelen gaat over sensaties in het lichaam en emoties. Denken is het cognitieve proces waarbij je met woorden de gedachten en gevoelens beschrijft. Denk aan meningen, overwegingen en fantasie. Dit DVD-zelfbeeld maakt duidelijk hoe de persoon zijn bijdrage in de beweegcontext verklaart. Het verheldert de keuzes die door de persoon gemaakt zijn. Dit autonome zelfverstaan in combinatie met binding competentie geeft richting aan de persoonsvorming, met de moeilijkste vraag wat wil ik in de toekomst?

Tot slot

In dit tweede deel hebben we het Delftse didactisch kader beschreven. We hebben de loopt't-, lukt't- en leeft't-vragen specifiek uitgewerkt met negen subvragen. Deze vragen zijn apart besproken, maar ze lopen in elkaar over en beïnvloeden elkaar. We zijn benieuwd of dit kader ook andere vakleerkrachten kan helpen hun onderwijs te doordenken. We hopen op vele reacties. In het volgende artikel een praktische uitwerking van loopt't, lukt't en leeft't in lessenreeksen. Dat noemen we verdiepend beweegonderwijs. ●

Bronnen

Scan of klik [hier](#) naar de bronnen

Contact

n.keijser@scodelft.nl

Nick Keijser is vakleerkracht docent beweegonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool De Waterhof en ambassadeur van de Beweegalliantie k.lahnstein@librij.nl

Koen Lahnstein is vakleerkracht beweegonderwijs op basisschool Freinetschool Delft

Tekening

Linda Welker

Foto's

Koen Lahnstein

Kernwoorden

kerndoelen bewegen en sport, didactisch kader, drie doeldomeinen, kijkvragen

PRAKTIJK

KATERN

Didactiek voor de nieuwe kerndoelen ③

Lessenreeks voor rust en diepgang

Dezelfde groepjesles vier keer herhalen geeft de vakleerkracht rust om kinderen te helpen bij hun ontdekkingstocht in het bewegen. In twee vorige artikelen hebben we in het Delftse didactisch kader uitgelegd wat er allemaal te leren valt tijdens de les bewegonderwijs. In deze tekst een praktische uitwerking van het kader in een lessenreeks. | Nick Keijser en Koen Lahnstein

Aanleiding

Werken in lessenreeksen geeft rust en verdieping

We willen kinderen beter leren bewegen, zodat ze samen met anderen hun (beweeg)keuzes en wensen kunnen waarmaken. Dit is een complex proces en daarom is het belangrijk om voldoende oefenmomenten aan te bieden. Eén keer per jaar de wendsprong oefenen levert weinig leerresultaat op. De kans op een duurzaam leerproces is groter als een beweegactiviteit in een lessenreeks wordt aangeboden. Vakleerkrachten hebben de neiging om elke les andere activiteiten aan te bieden. Sommige vakleerkrachten werken met een herhalingsles of met een activiteit van de les ervoor. Elke les andere activiteiten vraagt extra werk van de vakleerkracht. Denk bijvoorbeeld aan instructietijd om de opdracht, regels en arrangementen te verduidelijken. De leerkracht krijgt meer rust en tijd om de les te verdiepen wanneer deze enkele keren direct achter elkaar herhaald wordt.

Groepjesles

Hoe ziet een groepjes-lessenreeks eruit?

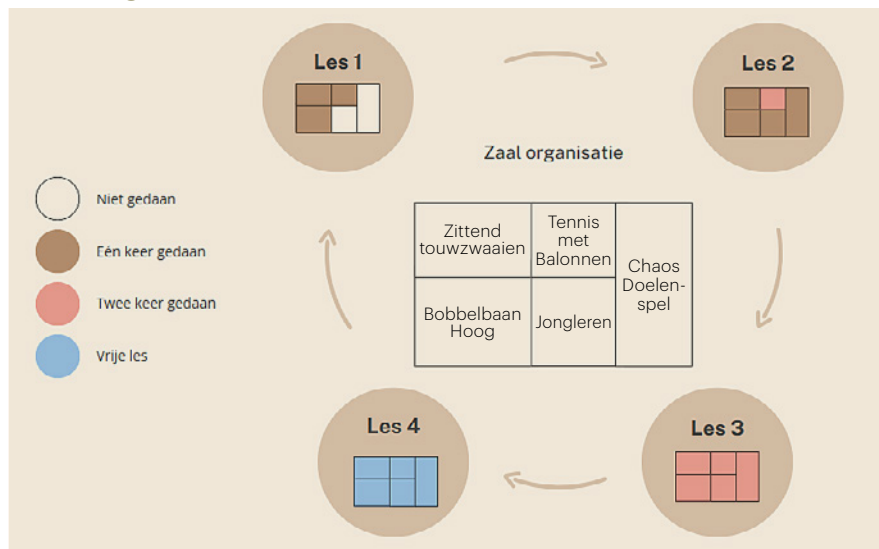
De groepjesles aan 30 kinderen bestaat uit minimaal vijf beweegactiviteiten uit verschillende beweegthema's (zie afbeelding 1). We kiezen voor vijf groepjes van zes kinderen, omdat in een klein groepje de activiteit makkelijker te regelen is. Bovendien komen ze in kleine groepjes vaker aan de beurt. Met vijf activiteiten is er een breed aanbod van verschillende beweeguitdagingen uit verschillende beweegthema's. Dit past bij de brede beweeginteresse van de kinderen. Als de klas uit 24 kinderen bestaat dan zijn vier groepjes ook voldoende.

Onze ervaring is dat een groepje van zes kinderen gemiddeld 10 tot 15 minuten met elkaar een beweegactiviteit kunnen uitvoeren en regelen. Bij een activiteit zoals

touwzwaaien of tipsaltospringen gaat dat makkelijker dan bij een andere activiteit zoals jongleren of dribbelen. Dit betekent dat in een les van 45 minuten maximaal drie rondes van 10-15 minuten gedaan kunnen worden. Bij een 'vijf-groepjesles' kan elk groepje twee activiteiten niet doen. In een lessenreeks is dat geen probleem omdat deze twee activiteiten in de tweede les gedaan kunnen worden. De groepjes starten in de tweede les bij de activiteit waarmee ze in les één geëindigd zijn en dus bekend zijn. De opstart van de les wordt dan makkelijker. Er is geen instructie meer nodig. Daarna draaien ze nog twee keer door naar de activiteiten die ze nog niet gedaan hebben.

Afbeelding 1 Doordraaischema lessenreeks 1

Aan het begin van de derde les hebben alle groepjes elke activiteit gedaan. Waarbij elk groepje één activiteit al twee keer heeft gedaan. Ook in deze derde les starten dezelfde groepjes bij de activiteit waar ze in de tweede les zijn geëindigd. Blijven voor de derde les nog vier activiteiten over die de groepjes dan nog 10 minuten kunnen doen. Na drie lessen hebben ze dan alle vijf activiteiten twee keer minimaal 10 minuten gedaan. Totaal 20 minuten een activiteit doen is minimaal nodig om er beter in te worden. Een belangrijk organisatorisch aspect is dat de groepjes drie lessen in dezelfde samenstelling blijven.

Lessenreeks 1 van drie lessen kan uitgebreid worden met een vierde les. De kinderen hoeven niet meer in een vast groepje samen te werken, maar mogen vrij kiezen welke activiteiten ze nog willen doen. De vierde les is dan geen groepjesles maar een afsluitende vrije les. Na lessenreeks 1 volgt lessenreeks 2 en 3 (zie tabel 1).

Ervaringen

Onze ervaring is dat kinderen het in het begin vreemd vonden dat ze vier

keer (nagenoeg) dezelfde les moesten doen. Vrij snel wennen ze eraan en vinden ze het fijn dat ze snel aan de slag kunnen zonder dat ze naar de uitleg van de leerkracht hoeven te luisteren. De leerkracht ervaart een lessenreeks op een andere wijze dan de leerlingen. Eerst beschrijven we de ervaringen vanuit het perspectief van de leerkracht en daarna vanuit de leerlingen. Voor de ervaringen van de leerkracht maken we gebruik van de drie kijkvragen: loopt't, lukt't en leeft't? Het zogenaamde LoLuLe-kader (Koekoek & Walinga 2024).

De ervaringen van de leerlingen bekijken we vanuit de drie doeldomeinen: beweeg-, groeps- en persoonsvorming. Deze drie zijn in alle lessen van de lessenreeks aan de orde, maar de leeransen in die gebieden zijn per les wel iets anders.

Leerkrachtperspectief

Leerkracht-ervaring les 1: loopt de samenwerking?

De activiteiten voor de eerste les zijn zo gekozen dat ze passen bij de doelgroep. Ze moeten aansluiten bij

de beweegmogelijkheden van alle kinderen. Het eerste probleem voor de leerkracht is de inrichting van de gymzaal. Die moet namelijk zo ingericht worden, dat de vijf arrangementen goed passen.

In de eerste les is de leerkracht vooral gericht op de structuur en de organisatie. Passen de activiteiten wel goed in de zaal en passen ze überhaupt bij elkaar? Hebben de verschillende groepen last van elkaar in de ruimte? Kunnen de kinderen met elkaar samenwerken? De eerste les is de leerkracht vooral bezig met het verbeteren van de 'loopt't'-problematiek. Aan het einde van de les wordt aan de groep gevraagd om deze laatste activiteit en de groepssamenstelling goed te onthouden (of een foto/filmpje te maken), omdat ze daar in de volgende les weer mee beginnen.

Leerkracht-ervaring les 2: lukt't de beweegactiviteit?

Tijdens de tweede les mogen de kinderen bij binnenkomst direct aan de slag met hun laatste activiteit. Er is (bijna) geen instructie meer nodig. Op grond van de eerste les zijn de meeste 'loopt't'-problemen opgelost en kunnen de groepjes snel verder aan hun bekende laatste activiteit van de vorige les.

Nu krijgt de leerkracht de rust en de tijd om beter te kijken naar de 'lukt't'-vraag; hoe doen de kinderen de activiteit? Op welk niveau lukt de beweeguitdaging? Welke kinderen vinden de activiteit nog moeilijk? Welke kinderen vinden het te makkelijk? De vakleerkracht kijkt ook naar de beweeguitvoering en zorgt voor differentiatiemogelijkheden.

Leerkracht-ervaring les 3: leeft de motivatie?

Alle kinderen hebben alle activiteiten al een keer gedaan. De les loopt, de activiteiten lukken en de beweegdiversiteit wordt voor de leerkracht steeds duidelijker. De leerkracht weet na twee lessen wie de gewone, goede en grandoze bewegers zijn. De leerkracht kan nu onderzoeken welke kinderen een specifieke beweegwens hebben die om extra leerhulp vraagt. Lastig omdat met alle 30 kinderen te doen. Gelukkig weten de meeste kinderen zelf wel hoe ze gemotiveerd blijven voor deelname aan het bewegen. Ze zijn al lang blij dat

Tabel 1 Voorbeeld van drie lessenreeksen

	Lessenreeks 1	Lessenreeks 2	Lessenreeks 3
Act 1	Zittend touwzwaaien	Touwtjespringen	Balanceren schuin vlak
Act 2	Bobbelbaan hoog	Wendsprong	Rollen schuin vlak
Act 3	Tennis met ballonnen	Jongleren	Mikken hoog doel
Act 4	Politie en boefje	Trefbal	Fitness
Act 5	Chaosdoelenspel	Wieltjes parkour	Lijnbal

ze mogen 'gymmen'. In deze les krijgen de kinderen de gelegenheid om zelf te experimenteren met kleine uitbouwfactoren van een activiteit. In deze les ligt voor de leerkracht de kans en tijd om aan een aantal leerlingen speciale aandacht te geven.

Leerkracht-ervaring vrije les 4: de mix van LoLuLe

Voor de vierde les kiezen we voor een vrije organisatievorm met de vijf activiteiten. Deze les vraagt van de leerkracht om opnieuw alle drie de kijkvragen te laten passeren. Een vrije les loopt anders dan een groepjesles. In deze les krijgen kinderen ook meer ruimte om het arrangement, opdracht en regels aan te passen aan hun eigen beweegkeuzen en wens, waardoor de les onvoorspelbaarder gaat. Hierdoor wordt het wel een gezamenlijke les van kinderen en vakleerkracht. In deze les is er spanning tussen de doelen van de leerkracht en de beweegwensen van de kinderen. Zie het artikel Planmatig en verdiepend bewegingsonderwijs (5), de spanning tussen beweegdoelen en beweegwensen in LO (Keijser & Lahnstein, LO Magazine 3, 2025). Bijvoorbeeld kinderen die tijdens lijnbal niet meer willen gooien en vangen maar 'echt' willen volleyballen. Of kinderen die zelf een bobbelbaan willen bouwen. Als we als leerkracht kunnen aansluiten bij de beweegwens van de kinderen dan ontstaat er verdiepend beweegonderwijs.

Leerlingperspectief

Groepsvorming in les 1, 2, 3 en 4

In deze les leren de kinderen de regels toe te passen om zelfstandig de activiteit aan de gang te kunnen houden. In een 'vijf-groepjesles' is het noodzakelijk dat kinderen met elkaar de activiteiten kunnen reguleren. Er is veel aandacht voor het herstellen en aanpassen van de arrangementen, het assisteren bij de activiteiten en het afspreken van beweegregels. Het is handig om voor elk groepje een teamleider aan te stellen, die onthoudt wie er in zijn groep zit en wat de laatste activiteit was. Deze teamleider is in de tweede les verantwoordelijk om de activiteit op te starten.

In de derde les wordt het belangrijk dat de kinderen gaan helpen bij het

aanpassen van het arrangement zodat iedereen op maat kan meedoen. Bij een spel bestaat de mogelijkheid dat kinderen nieuwe regels mogen afspreken zodat de betere beweging het lastiger krijgt. De regeltaak van aanpasser komt dan in beeld. In de vierde vrije les zijn de kinderen niet meer gebonden aan de vaste groep en mogen zelf andere samenwerkingsverbanden aangaan.

Beweegvorming in les 1, 2, 3 en 4

In de eerste les leren kinderen deel te nemen aan de beweegactiviteit, door mee te doen. Er is altijd al direct beweegdiversiteit want er zijn nu eenmaal gewone, goede en grandioze beweging.

In les twee beginnen de groepjes met een bekende activiteit, maar dan hebben ze de activiteit misschien al twee dagen niet meer gedaan en moeten ze het ook weer opstarten. Daarna doen ze twee nieuwe activiteiten.

Pas in de derde les krijgen de kinderen meer kans om echt beter te worden in de activiteiten. In het groepje is dan duidelijk wie de betere beweging is en daar kunnen ze zich aan spiegelen (monkey see, monkey do). De gewone beweging blijft hetzelfde doen. De talentvolle grandioze beweging wil het beter doen. Er is dan de tijd om te gaan experimenteren met een andere uitvoeringswijze of een complexere beweeguitbouw.

In de vierde les krijgen de gewone en goede beweging de ruimte om iets wat ze kunnen, eindelijk te herhalen en te verbeteren.

Persoonsvorming in les 1, 2, 3 en 4

In de eerste groepjesles zijn de kinderen gemotiveerd om te beginnen omdat het vijf activiteiten zijn die ze al een tijd niet gedaan hebben en er vast een activiteit is die aanspreekt. In de tweede groepjesles hebben de kinderen nog niet alle activiteiten gedaan. Zij willen graag naar de activiteit die ze nog niet hebben gespeeld. In de derde groepjesles ontstaat al een diversiteit aan beweegwensen. De gewone beweging willen graag hetzelfde blijven doen. Ze zoeken wel naar een speels element, zoals tijdens

het touwzwaaien een bal tussen je benen. De goede beweging willen het graag beter doen. Ze willen hoger touwzwaaien door naar achteren af te zetten en mee te bewegen aan het touw. Zij zijn zeer gemotiveerd om beter te leren bewegen. Zij voelen dat het steeds beter lukt. De grandioze beweging willen graag experimenteren. Zij willen tijdens het touwzwaaien nog harder en vaker zwaaien met een in- en afsprong. Zij zoeken de spanning weer op van fouten maken. Dat noemen we van beter lukken naar experimenterend stralend falen.

In de vierde vrije les blijven de leerlingen gemotiveerd als de kinderen ruimte krijgen om het arrangement, de activiteit en regels aan te passen. De gewone beweging kiezen voor de activiteiten die inmiddels goed lukken.

Aanbeveling

Veel vakleerkrachten zijn gewend om elke les wat andere activiteiten aan te bieden. Voor de vakleerkracht en de kinderen is het vanuit het perspectief van duurzaam lesgeven en leren bewegen beter, om vaker activiteiten in een lessenreeks aan te bieden. Het vraagt wat tijd om eraan te wennen, maar onze ervaring is dat iedereen er beter van wordt. In het laatste deel van deze artikelenreeks vertellen we ons verhaal over verdiepend beweegonderwijs naar een 'gymstripverhaal'. ●

Bronnen

Scan of klik *hier* naar de bronnen

Contact

n.keijser@scodelft.nl

Nick Keijser is vakleerkracht beweegonderwijs en coach Dynamische School-dag op basisschool De Waterhof en ambassadeur van de Beweegalliantie *k.lahnstein@librijn.nl*

Koen Lahnstein is vakleerkracht beweegonderwijs en coach dynamische schooldag op basisschool Freinetschool Delft

Foto's

Koen Lahnstein

Kernwoorden

lessenreeks, groepjesles, vrije les, zaalorganisatie, doordraaischema

PRAKTIJK

KATERN

Didactiek voor de nieuwe kerndoelen ④

Verdiepend beweegonderwijs vertaald in gymstripverhaal

In de vorige drie delen hebben we uitvoerig toegelicht hoe wij aankijken tegen beweegonderwijs, de nieuwe conceptkerndoelen, de doeldomeinen en de didactische begrippen. Deze worden in dit artikel samenvattend weergegeven in een overzicht met drie vragen. Hoe lukt de beweegactiviteit? **BBB**: brede Beweeguitdaging, betere Beweeguitvoering en boeiende Beweeguitbouw. Hoe loopt de samenwerking? **SSS**: beschreven in Schoolvakwerkplan, Samen regelen en Sfeer. Hoe leeft de motivatie? **ABC**: Autonomie, Binding en Competentie. Uiteindelijk wordt deze didactiek waargemaakt door het lesgeven in lessenreeksen, zodat elk doeldomein in een bepaalde les meer aandacht kan krijgen. De kinderen kunnen zich daardoor verdiepen in de domeinen **Leren bewegen (beweegvorming)**, **Samen bewegen (groepsvorming)** en **Betrokken bewegen (persoonsvorming)**. In dit laatste deel willen we het eigen didactische verhaal weer klein maken door het vorm te geven in een stripverhaal. | Nick Keijser en Koen Lahnstein

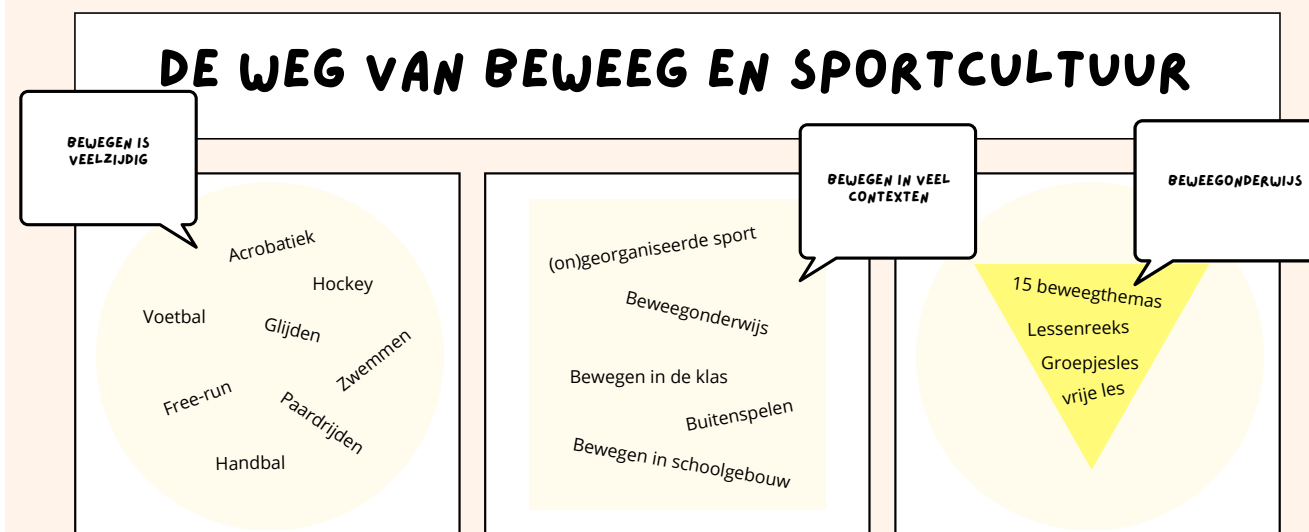
Het gymstripverhaal

We weten dat niet iedereen van lezen houdt, maar de meesten geïnteresseerd zijn in het ontwikkelen van beweegonderwijs. Daarom hebben we de kernpunten van ons verhaal proberen weer te geven in een stripverhaal met zo min mogelijk tekst. Voor wie de strip aanleiding geeft om toch meer te lezen, hebben we deze korte toelichting bij de strip

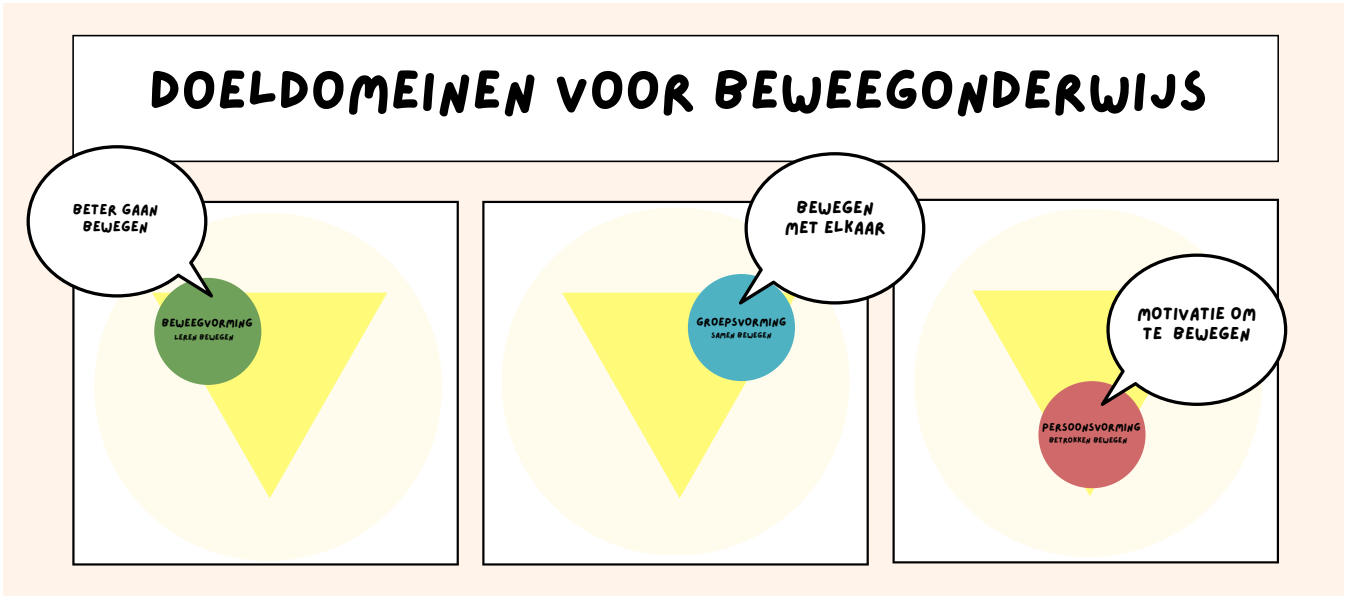
geschreven. We hopen met dit didactische gymstripverhaal en uitgebreide toelichting op de site andere vakleerkrachten te inspireren hun eigen didactische uitwerking te maken die past bij hun eigen onderwijservaringen.

Eerste striplijn: de weg van de beweegen sportcultuur

Eerste striplijn Plaatje 1, 2 en 3.

Tweede striplijn Plaatje 4, 5 en 6.

Plaatje 1; de bewegewereld van kinderen bestaat uit ontelbare bewegegactiviteiten zoals klimmen, rollen, springen en balanceren. Er zijn ook alledaagse bewegegactiviteiten zoals wandelen en fietsen. Daarnaast sporten kinderen op een club en doen ze bijvoorbeeld voetbal, turn- en dansactiviteiten.

Plaatje 2; bewegen vindt plaats in diverse contexten. Kinderen bewegen op het plein tijdens het buitenspelen, in de klas worden beweegtussendoortjes uitgevoerd en op het skatepark wordt op de step gereden. Dit kan georganiseerd (vanuit een vereniging) of ongeorganiseerd (in het park). Binnen de bewegen- en sportcultuur wordt in de speel- en gymzaal beweegonderwijs aangeboden.

Plaatje 3; uit de veelheid van beweeg-activiteiten en beweegcontexten maakt het beweegonderwijs een keuze. Alles aanbieden is onmogelijk. De keuze wordt bepaald door drie belangrijke doelen, daarom is er een driehoek getekend.

Tweede striplijn: drie doeldomeinen

Het beweegonderwijs wordt gekaderd door drie grote doeldomeinen.

Plaatje 4; het eerste doeldomein 'leren bewegen', beweegvorming, is verbeeld met een groene bol. Dit is de eerste opdracht voor ons vak, zoals het vak rekenen zorgt voor rekenvorming.

Plaatje 5; het tweede doeldomein 'samen bewegen', groepsvorming, is

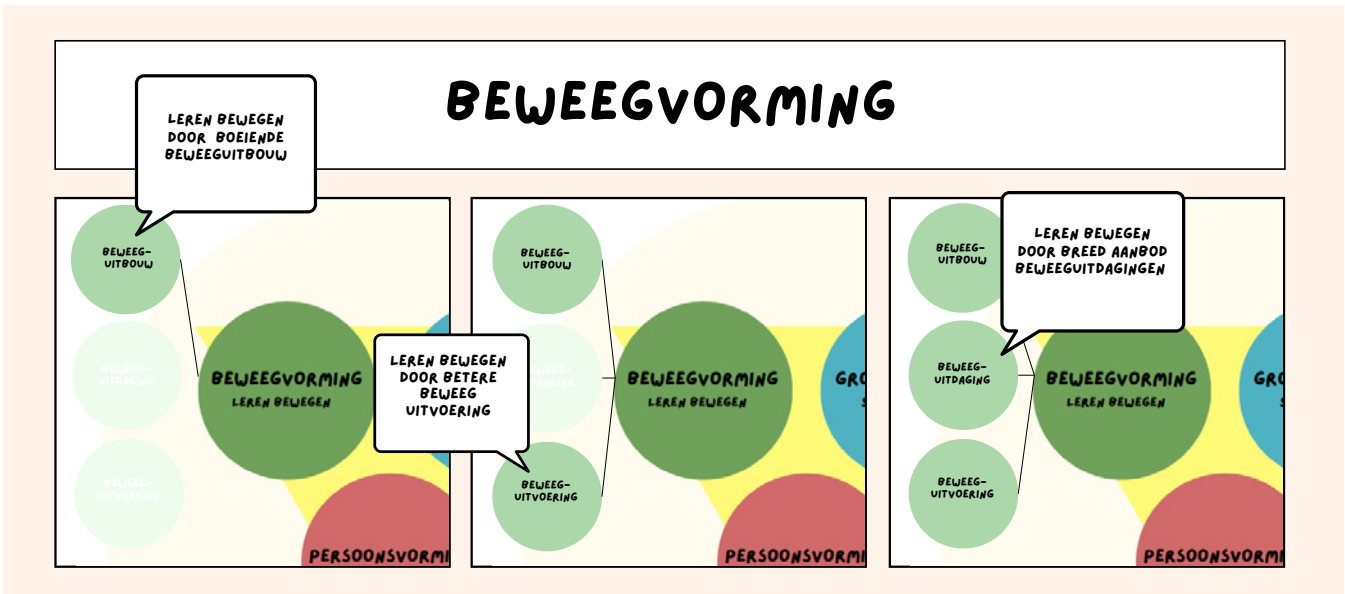
verbeeld met een blauwe bol. In het onderwijs krijgen kinderen gezamenlijk les en leren ze met elkaar bewegegactiviteiten te regelen en rekening te houden met verschillen.

Plaatje 6; het derde doeldomein, 'betrokken bewegen', persoonsvorming, is verbeeld met een rode bol. Naast het kunnen bewegen en samenwerken zorgt onderwijs er ook voor dat elk kind ruimte krijgt om beweegkeuzen te maken op basis van de eigen motivatie en beweegwensen.

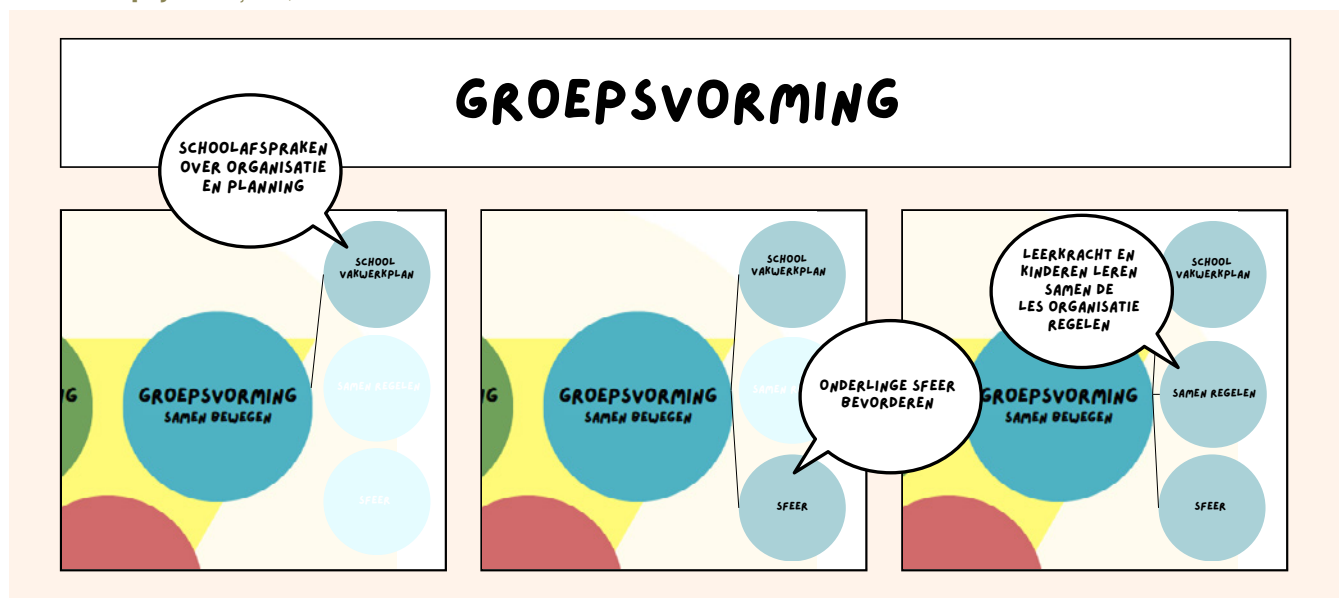
Derde striplijn; doeldomein: beweegvorming

Plaatje 7; de Beweeguitbouw verwijst naar makkelijke en moeilijke contexten,

Derde striplijn Plaatje 7, 8 en 9.

Vierde striplijn Plaatje 10, 11 en 12.

voetbal 3 tegen 3 of 11 tegen 11. De beweeguitbouw gaat over het arrangement, opdracht en regels. Door deze in de loop der jaren complexer en boeiender te maken zullen leerlingen beter gaan bewegen.

Plaatje 8; de Beweeguitvoering van elk kind is anders. Door in een bepaalde beweeguitbouw langdurig te oefenen ontstaat de mogelijkheid om de uitvoering te verbeteren. Zo ontstaan in een groep verschillende uitvoeringswijzen die te typeren zijn als gewone, goede en grandioze bewegers.

Plaatje 9; de Beweeguitdaging is het gemeenschappelijke kenmerk tussen de verschillende beweeguitbouwen en beweeguitvoeringen van eenzelfde soort

beweegactiviteit. Balanceeractiviteiten hebben bijvoorbeeld als beweeguitdaging; in evenwicht blijven en het herstellen van het evenwicht. Het aangaan en oplossen van beweeguitdagingen vanuit diverse beweegthema's zorgt voor een brede beweegontwikkeling.

Vierde striplijn; doeldomein groepsvorming

Plaatje 10; het Schoolvakwerkplan beschrijft hoe de structuur en organisatie is in de les, hoeveel activiteiten er in een les worden aangeboden en hoe lang en waar de leerlingen les krijgen. Deze organisatiekeuzes en schoolvisie bepalen mede de mogelijkheden om de groepsvorming te veranderen.

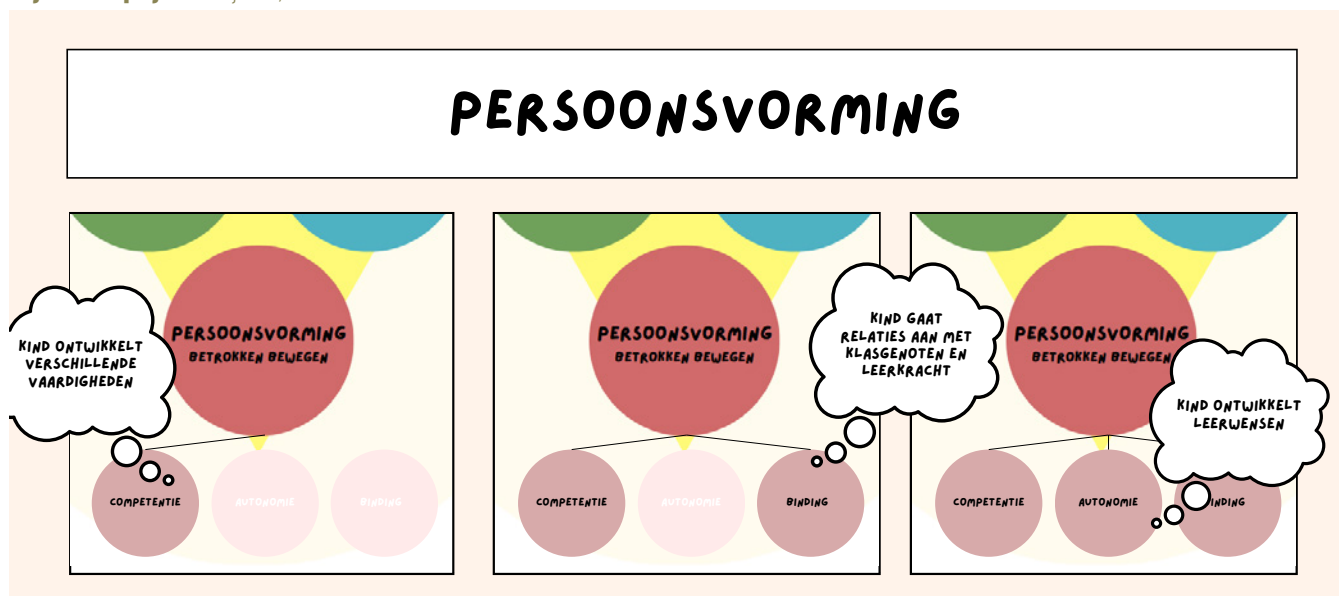
Plaatje 11; de Sfeer is in elke beweegles, klas, school en wijk anders. Het bevorderen van een fijne sfeer is sterk afhankelijk van de groepsdynamiek en is voor een groepsleerkracht die de groep maar twee keer in de week lesgeeft niet eenvoudig.

Plaatje 12; Samen regelen gaat over het arrangeren van beweegcontexten, assisteren van bewegers en met elkaar afspraken maken, ofwel samen de lesorganisatie regelen.

Vijfde striplijn; doeldomein persoonsvorming

Plaatje 13; Competentie is een behoefte van elk kind om 'iets' (meer) te kunnen. Bij beweegonderwijs

Vijfde striplijn Plaatje 13, 14 en 15.

Zesde striplijn Plaatje 16, 17 en 18.

gaat het vooral om het kunnen van beweegactiviteiten, maar tijdens de les kunnen nog andere competenties van belang zijn voor een bepaald kind, bijvoorbeeld de regeltaken of om veel met vriendinnen te kletsen.

Plaatje 14; Binding gaat over de behoefte om je geliefd en verzorgd te voelen en dat ook voor anderen te betekenen. Door meer binding krijg je meer betekenisvolle relaties in de groep.

Plaatje 15; Autonomie is de behoefte om zelf keuzes te mogen en kunnen maken, passend bij de authenticiteit. De beweegkeuzes van een kind geven inzicht in de leer- en beweegwensen van het kind.

Zesde striplijn; kern van de doeldomeinen

Plaatje 16; de Beweeguitdaging is de kern van beweegvorming. Het gaat allereerst om het oplossen van een breed pallet van beweeguitdagingen binnen beweegthema's.

Plaatje 17; Samen regelen is de kern van groepsvorming. Het gaat allereerst om als groep met elkaar de beweegdiversiteit op een sociaal rechtvaardige wijze te organiseren.

Plaatje 18; Autonomie is de kern van persoonsvorming. Het gaat er allereerst om dat elk kind iets zelf wil doen dat past bij zijn leer- en beweegwens.

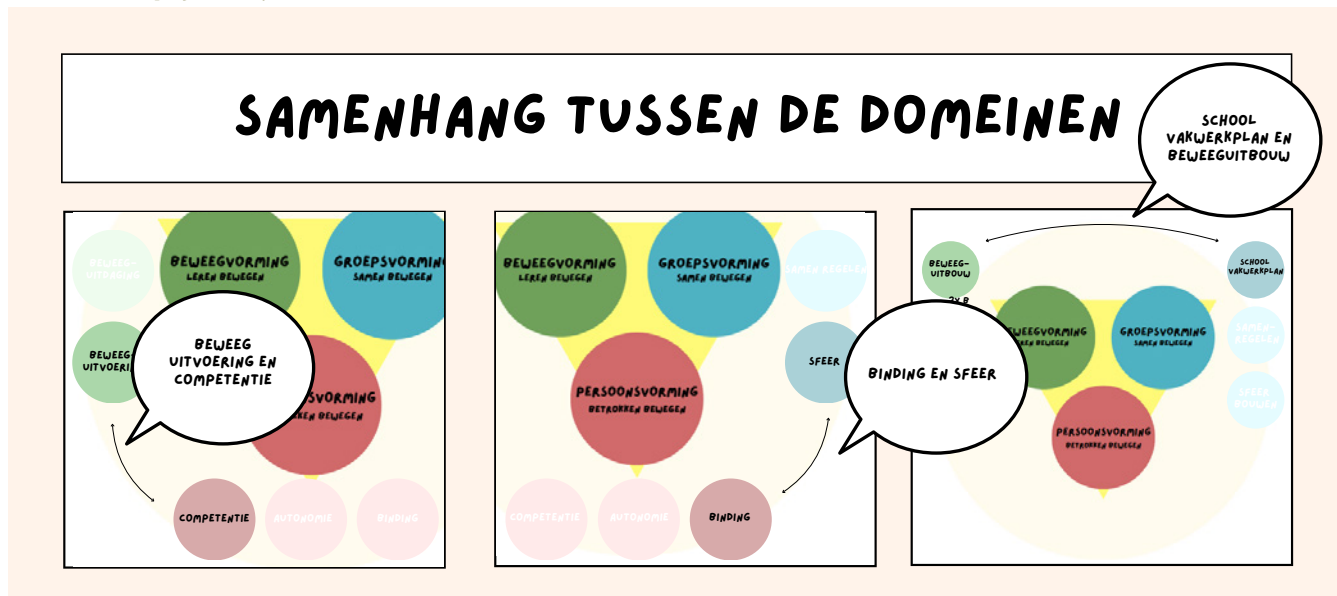
Zevende striplijn; samenhang tussen de domeinen

De doeldomeinen zijn didactisch te onderscheiden. In iedere les beweegonderwijs zijn ze alle drie aanwezig en staan ze in verbinding met elkaar.

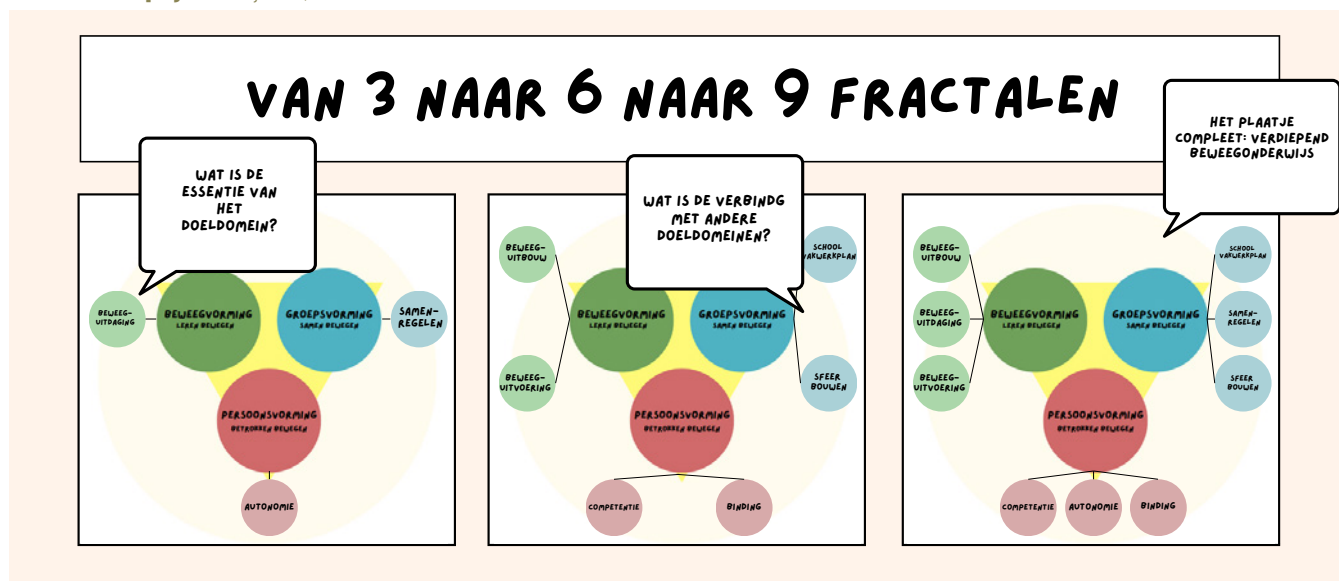
Plaatje 19; geeft de samenhang weer tussen de doeldomeinen beweegvorming en persoonsvorming. Het gaat om de combinatie tussen beweeguitvoering en competenties. Ze zijn niet hetzelfde want elk kind verbindt ook andere competenties bij het uitvoeren van bewegen, bijvoorbeeld de taalcompetentie spreken of grappen maken.

Plaatje 20; geeft de samenhang weer tussen persoonsvorming en groepsvorming. Het gaat om de combinatie tussen

Zevende striplijn Plaatje 19, 20 en 21.

Achtste striplijn Plaatje 22, 23 en 24.

sfeer en binding. Sfeer verwijst meer naar een overkoepelende ervaring binnen de groep en binding verwijst meer naar de persoonlijke betrokkenheid daarbij.

Plaatje 21; geeft de samenhang weer tussen beweegvorming en groepsvorming. Het gaat om de combinatie tussen beweeguitbouw en schoolwerkplan. Deze combinatie is lastiger te begrijpen. Maar de samenstelling van de klas (leeftijd homogeen of heterogeen) heeft direct invloed op de keuzen van de beweeguitbouwen in het schoolwerkplan. De visie van de school op bijvoorbeeld dansen of zwemmen heeft ook invloed op welke beweeguitbouw wel of niet haalbaar is.

Achtste striplijn; van 3-6-9

Plaatje 22: drie kernen van de doeldomeinen. Wat is de essentie van het domein?

Plaatje 23: zes verbindingsbegrippen tussen de doeldomeinen

Plaatje 24: negen didactische begrippen die uitleg geven aan de drie doeldomeinen.

Tot slot

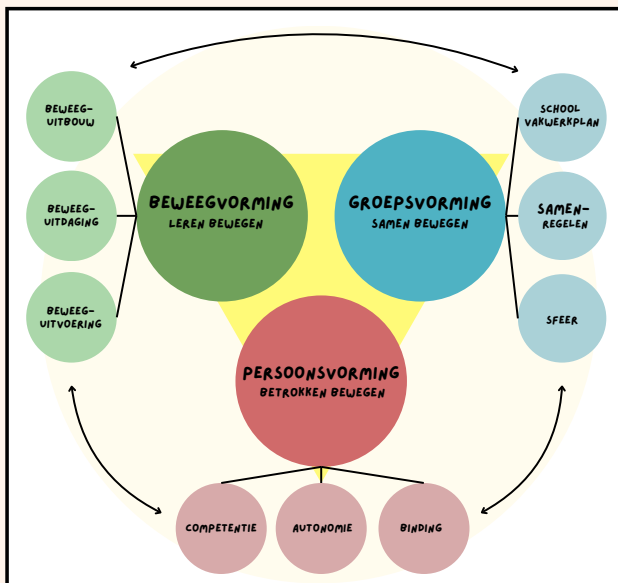
We kiezen voor een nieuwe term voor ons vak: verdiepend beweegonderwijs. Dit doen we vooral om duidelijk te maken dat het tijd is voor iets nieuws. Het nieuwe is dat volgens ons alle drie de doeldomeinen even belangrijk zijn en bewust aandacht krijgen in een les. Veel gebruikers van de termen lichamelijke

opvoeding of bewegingsonderwijs vinden vaak het doeldomein ‘leren bewegen’ het belangrijkste en geven dat domein zeker verdiepende aandacht. Door het werken in lessenreeksen, met in iedere les een ander domein centraal, creëer je diepgang. Daarom is het na 50 jaar weer tijd voor een nieuw begrip: verdiepend beweegonderwijs.

Een belangrijk aspect van verdiepend beweegonderwijs is het werken in groepjes lessenreeksen. We zijn op zoek naar een groep vakleerkrachten die het werken in lessenreeksen willen onderzoeken. Heb je interesse? Mail ons. ●

Scan of klik *hier* naar de gehele reeks Didactiek voor de nieuwe kerndoelen (1-4)

Negende striplijn Verdiepend beweegonderwijs compleet

Bronnen

Scan of klik *hier* naar de bronnen

Contact

n.keijser@scodelft.nl

Nick Keijser is vakleerkracht beweegonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool De Waterhof en ambassadeur van de Bewegalliantie

k.lahnstein@librijn.nl

Koen Lahnstein is vakleerkracht beweegonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool Freinetschool Delft

Tekeningen

Koen Lahnstein

Kernwoorden

verdiepend beweegonderwijs, leren bewegen, samen bewegen, betrokken bewegen

DE WEG VAN BEWEEG EN SPORTCULTUUR

BEWEGEN IS
VEELZIJDIG

Acrobatiek
Hockey
Voetbal
Glijden
Zwemmen
Free-run
Paardrijden
Handbal

BEWEGEN IN VEEL
CONTEXTEN

(on)georganiseerde sport
Bewegonderwijs
Bewegen in de klas
Buitenspelen
Bewegen in schoolgebouw

BEWEEGONDERWIJS

15 beweegthemas
Lessenreeks
Groepjesles
vrije les

DOELDOMEINEN VOOR BEWEEGONDERWIJS

BETER GAAN
BEWEGEN

BEWEEGVORMING
LEREN BEWEGEN

BEWEGEN
MET ELKAAR

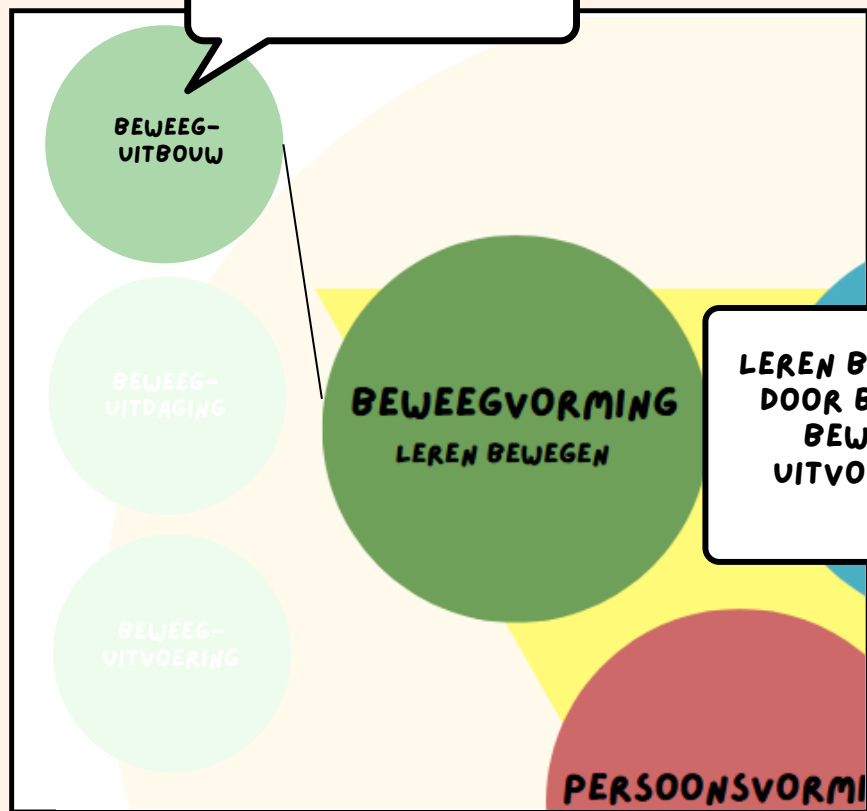
GROEPSVORMING
SAMEN BEWEGEN

MOTIVATIE OM
TE BEWEGEN

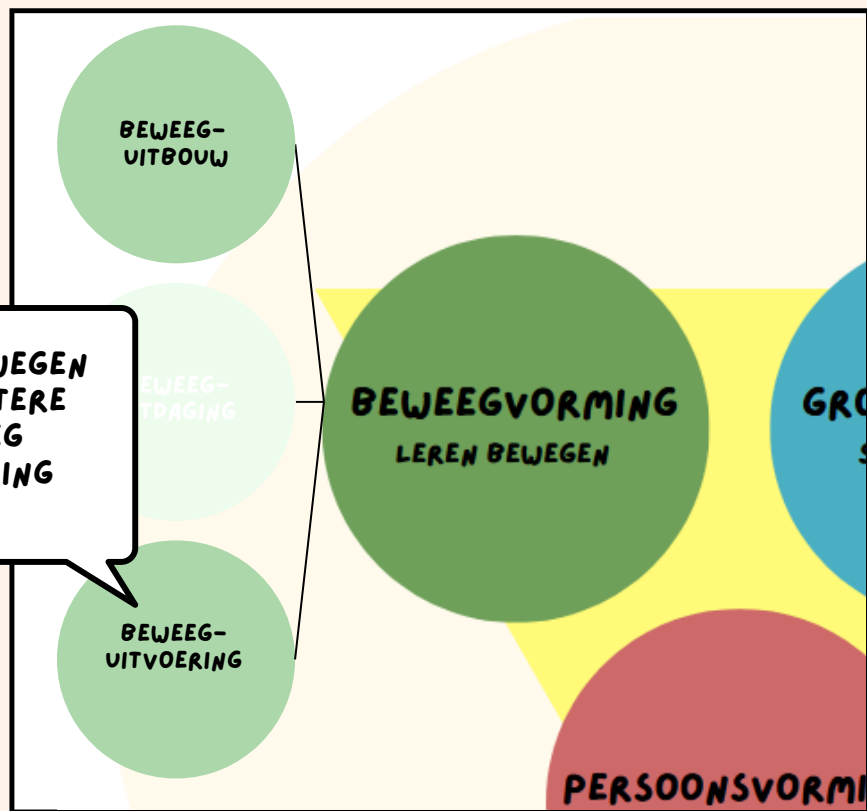
PERSOONSVORMING
BETROKKEN BEWEGEN

BEWEEGVORMING

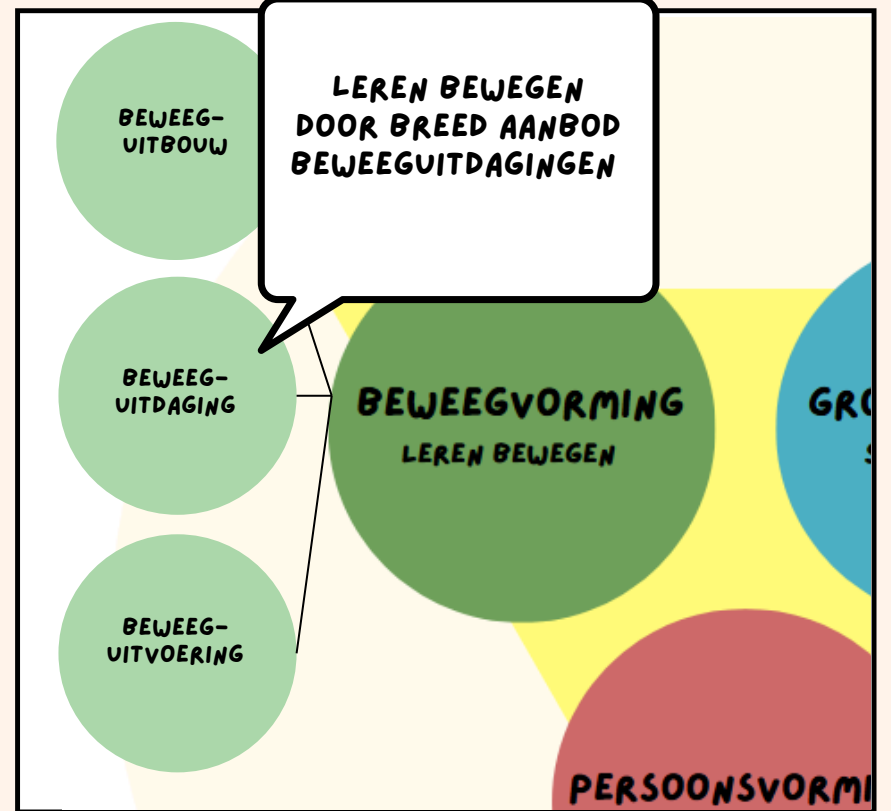
LEREN BEWEGEN
DOOR BOEIENDE
BEWEEGUITBOUW

LEREN BEWEGEN
DOOR BETERE
BEWEEG
UITVOERING

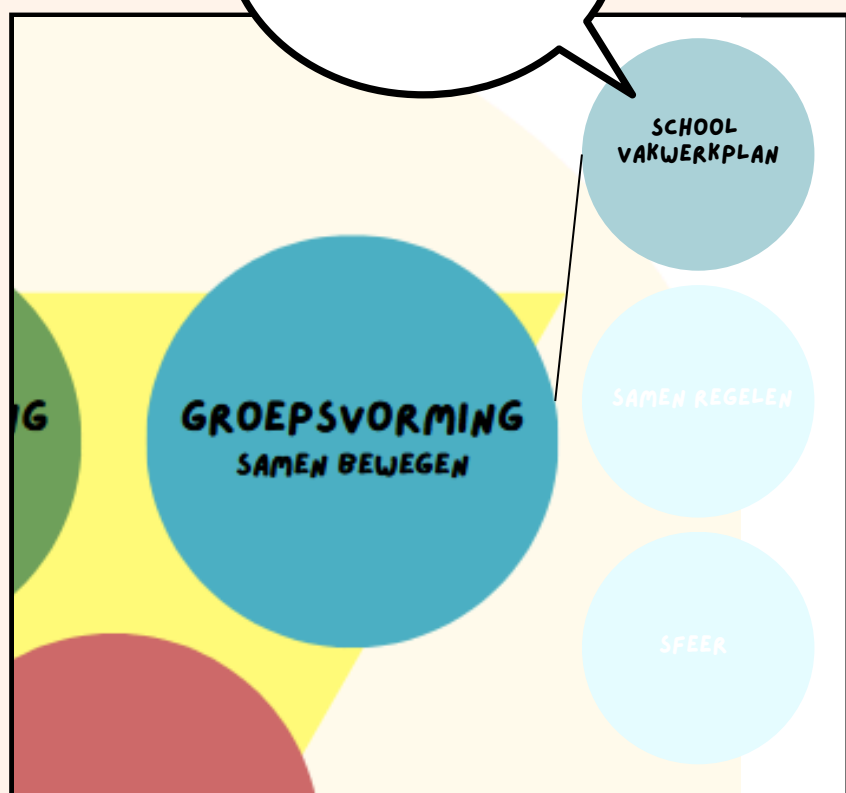

LEREN BEWEGEN
DOOR BREED AANBOD
BEWEEGUITDAGINGEN

GROEPSVORMING

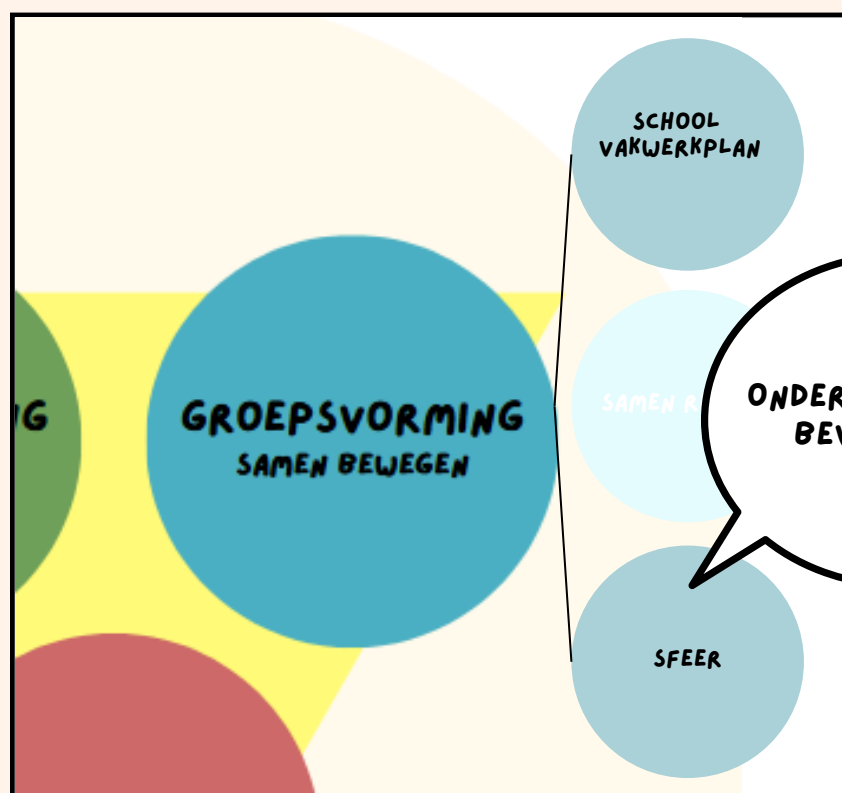
SCHOOLAFSPRAKEN
OVER ORGANISATIE
EN PLANNING

SCHOOL
VAKWERKPLAN

SAMEN REGELEN

SFEER

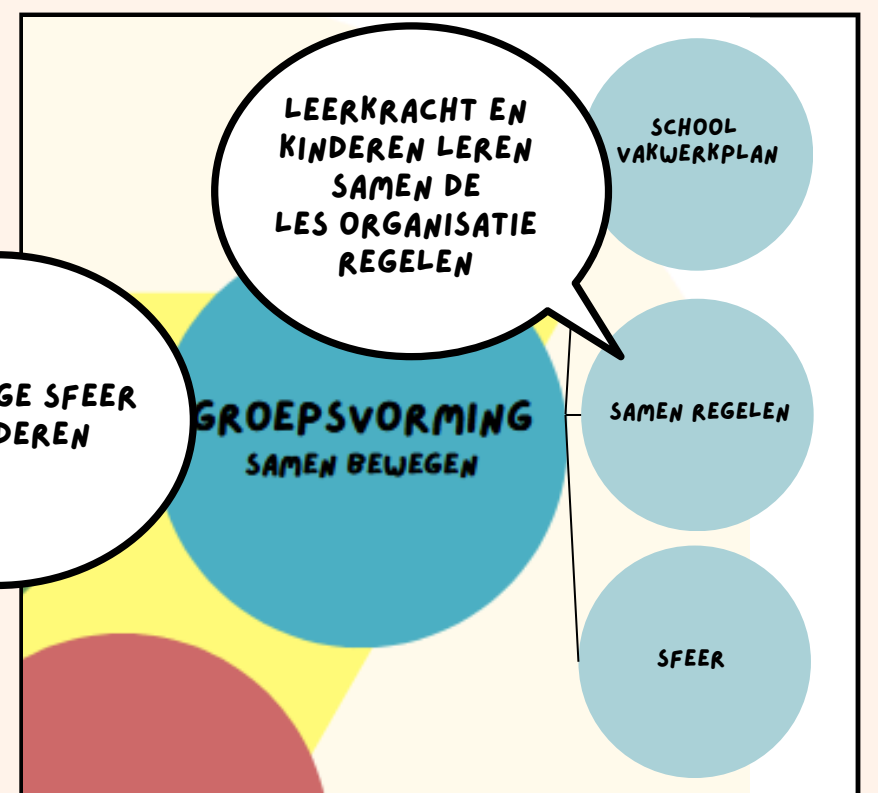
SCHOOL
VAKWERKPLAN

SAMEN REGELEN

SFEER

ONDERLINGE SFEER
BEVORDEREN

LEERKRACHT EN
KINDEREN LEREN
SAMEN DE
LES ORGANISATIE
REGELEN

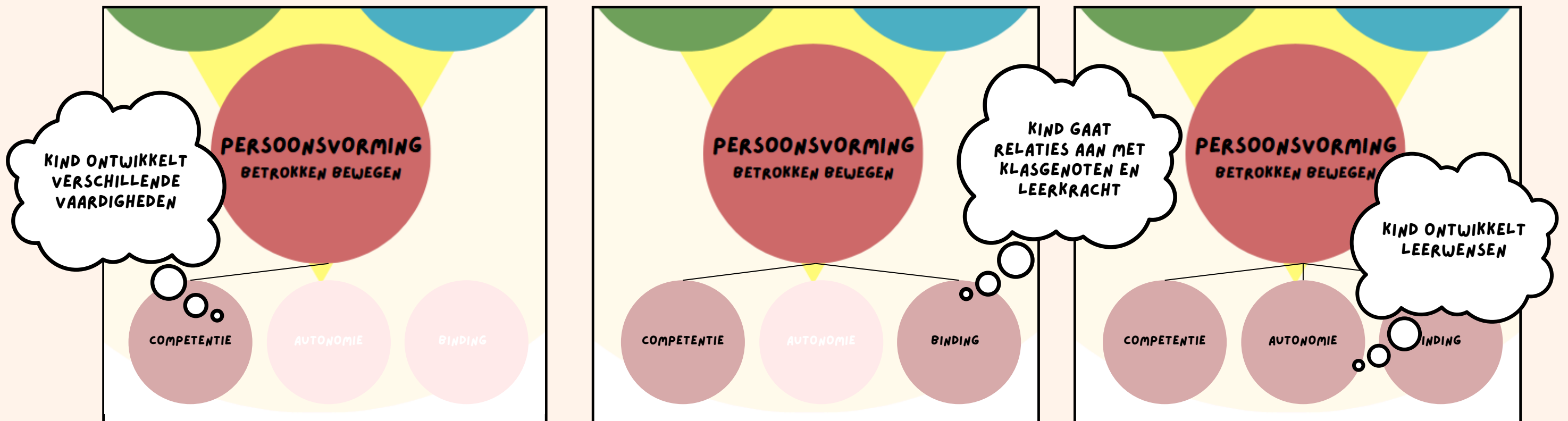

SCHOOL
VAKWERKPLAN

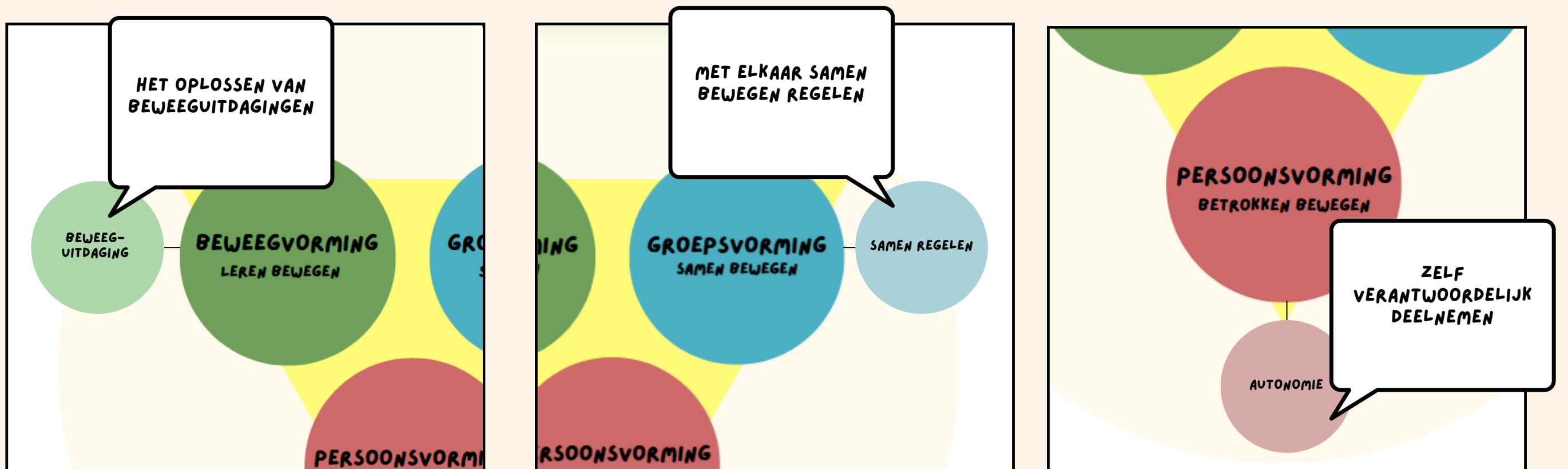
SAMEN REGELEN

SFEER

PERSOONSVORMING

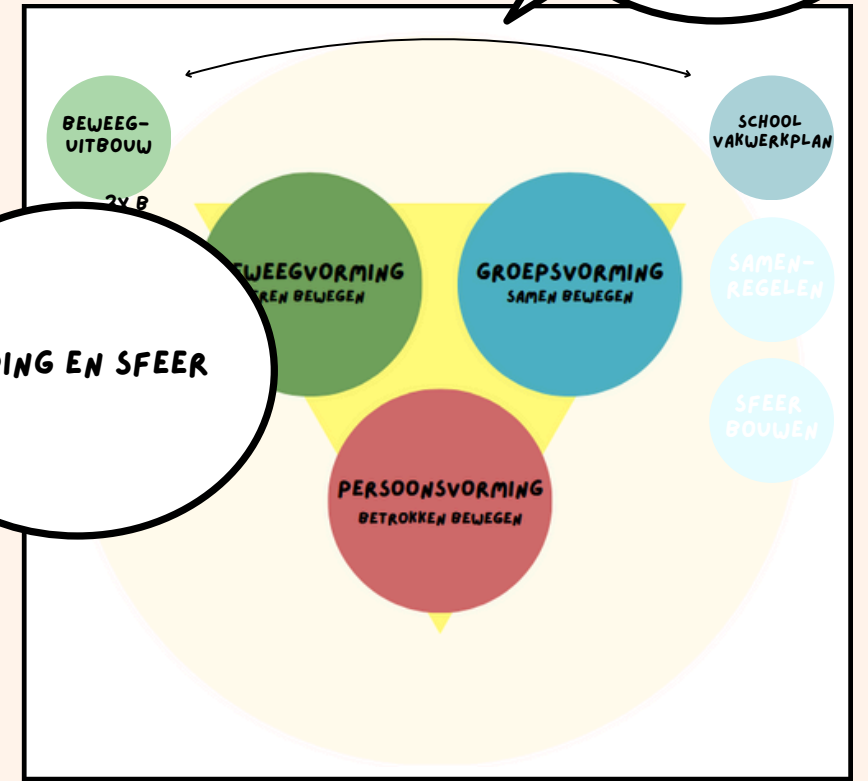
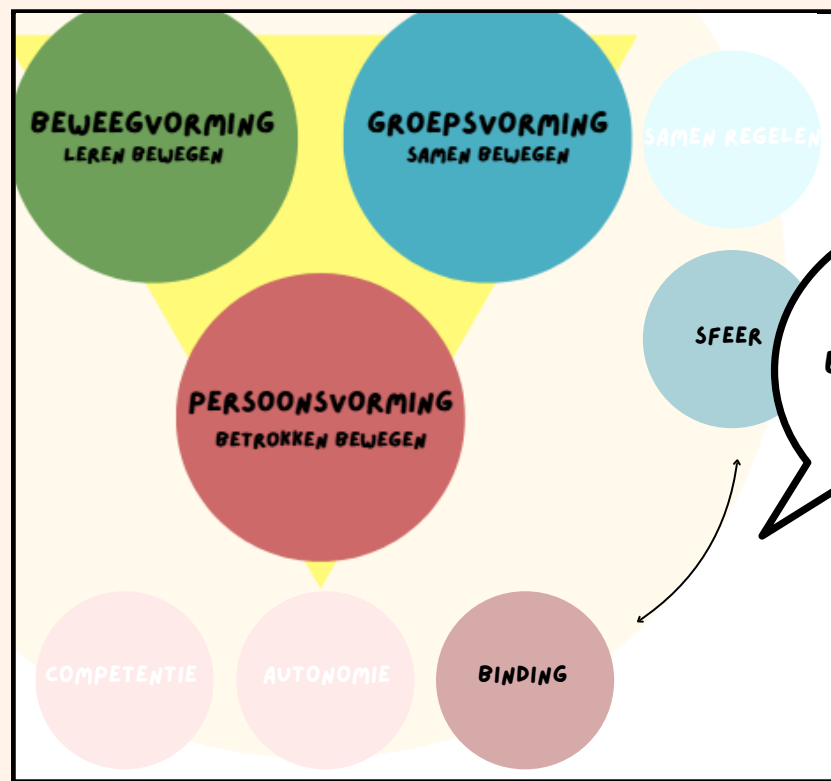
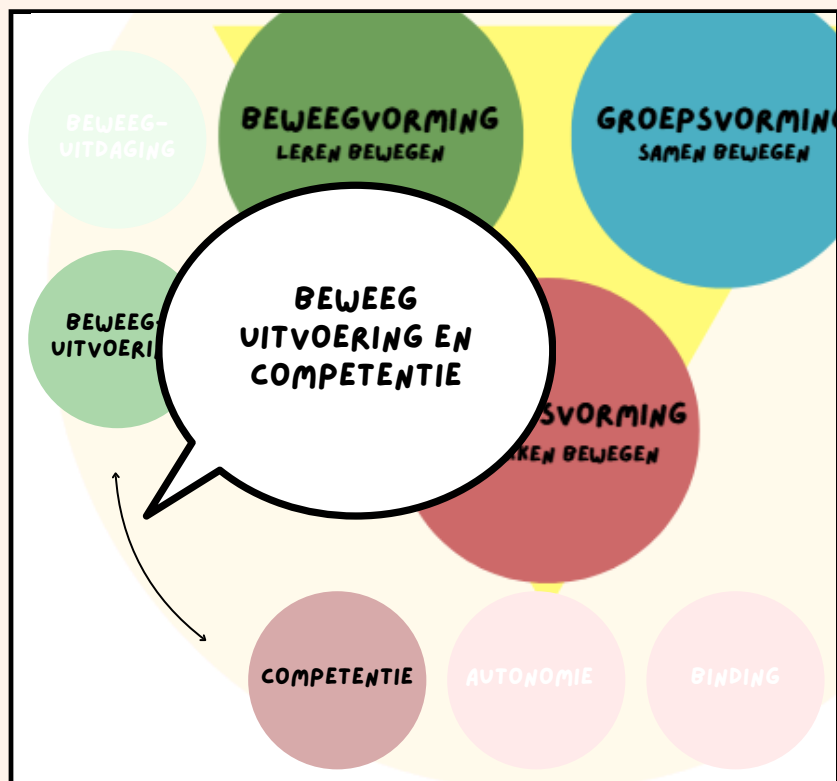

DE KERN VAN HET DOELDOMEIN

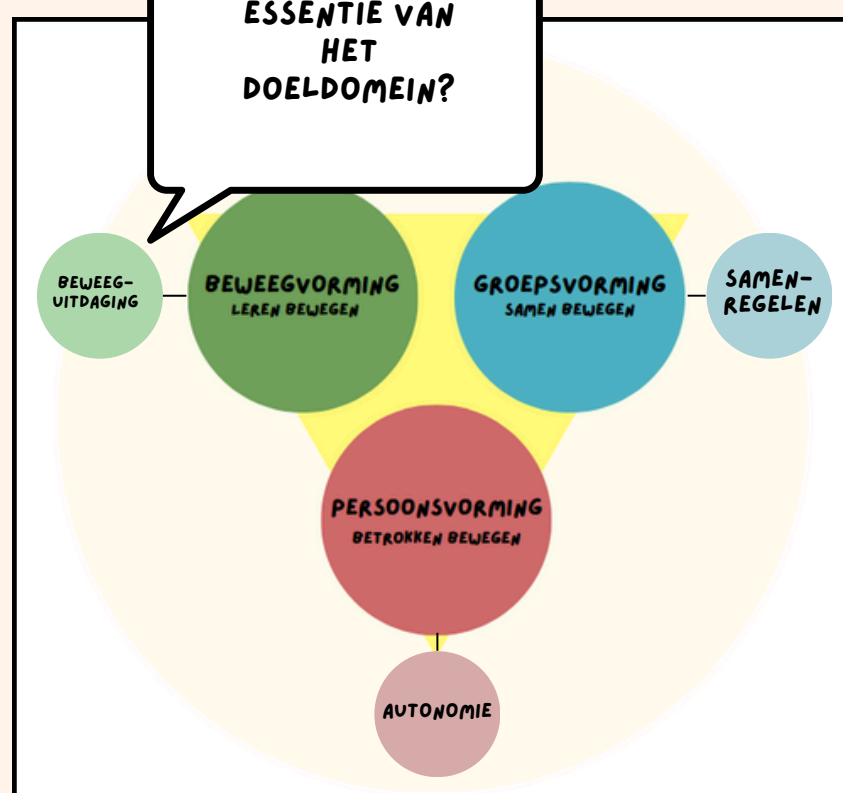
SAMENHANG TUSSEN DE DOMEINEN

SCHOOL
VAKWERKPLAN EN
BEWEEGUITBOUW

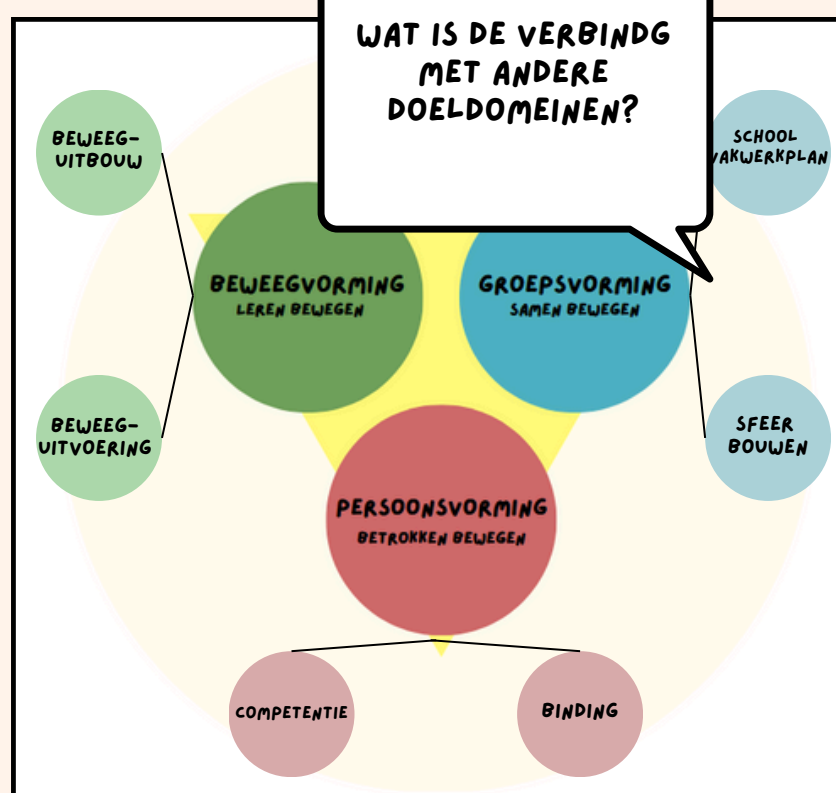

VAN 3 NAAR 6 NAAR 9 FRACTALEN

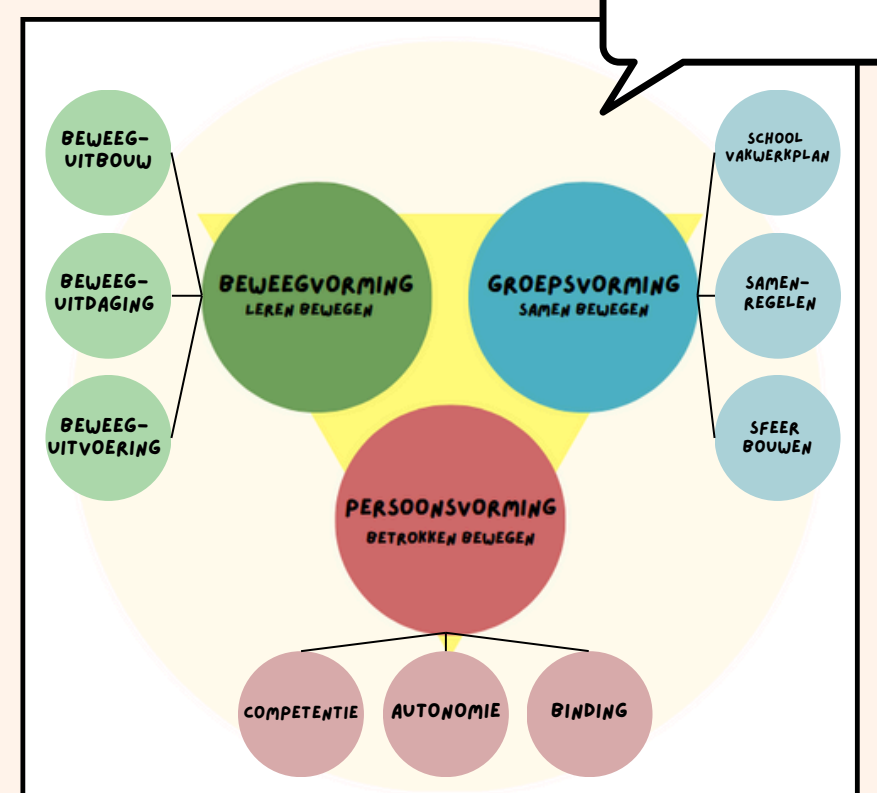
WAT IS DE
ESSENTIE VAN
HET
DOELDOMEIN?

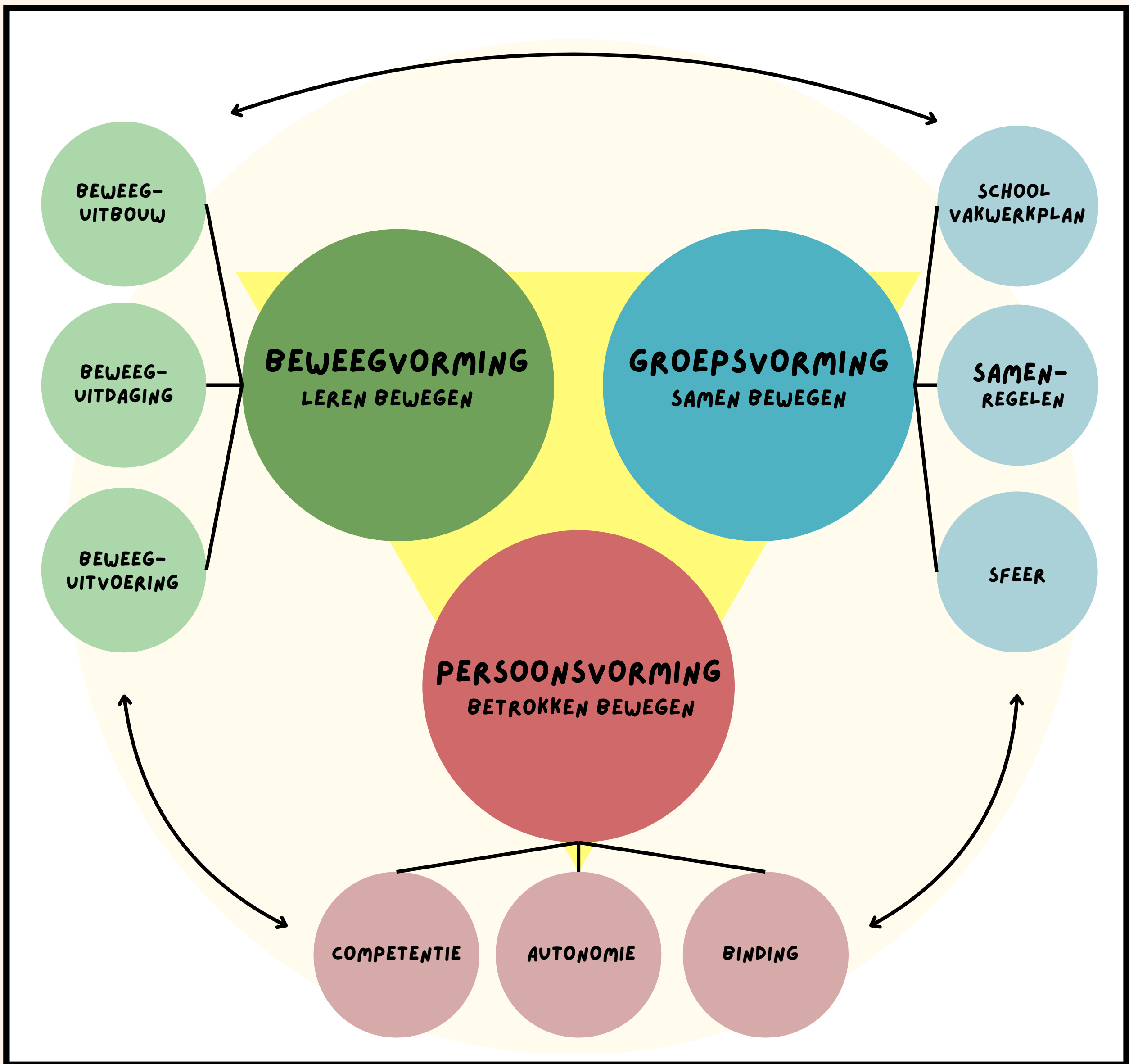

WAT IS DE VERBINDING
MET ANDERE
DOELDOMEINEN?

HET PLAATJE
COMPLEET: VERDIEPEND
BEWEEGONDERWIJS

BEWEEGVORMING
LEREN BEWEGEN

GROEPSVORMING
SAMEN BEWEGEN

PERSOONSVORMING
BETROKKEN BEWEGEN